

3/2017

Reseptini luottamuksen
lisäämiseksi on:
ERILAISEN KULTTUURIN
YMMÄRTÄMINEN

Ole nopea, tuo reseptisi kansalaistorin telttallemme
ja hae oma kesäkassisi.

#luottamus #rohkeutta #hd150

Reseptini luottamuksen
lisäämiseksi on:
RIDANNCEN MINKÄLUPA
N

Ole nopea, tuo reseptisi kansalaistorin telttallemme
ja hae oma kesäkassisi.

#luottamus #rohkeutta #hd150

Reseptini luottamuksen
lisäämiseksi on:
Suurempi mahtihenkilöiden
hallinta. Näiden avulla
on ilmeisesti näiden haasteiden
toteutus mahdollista.

Ole nopea, tuo reseptisi kansalaistorin telttallemme
ja hae oma kesäkassisi.

#luottamus #rohkeutta #hd150

Reseptini luottamuksen
lisäämiseksi on:
Suurempi kansainvälinen
politiikka ja k
laisten välillä.

Ole nopea, tuo reseptisi kansalaistorin
ja hae oma kesäkassisi.

#luottamus #rohkeutta

Po liise:bs: hyviä
työppöjä ja
vähemmistöjen ed.

Avain keskusteluja
esimielistön välillä,
khtaanista politiik
kautta

VIESTI

Luottamus- reseptejä

Luottamus on hyvinvoinnin edellytys.
Mutta miten luottamusta voi rakentaa?
Diakonissalaitos kysyi ja suomalaiset vastasivat.

4 Rakkauden
kieli löytyi
jurtasta

7 Onko kunnilla
soten jälkeen
poutasää?

20 Vastaa
lukijakyselyyn
ja voita!

- 3 Pääkirjoitus:
Riku Siivonen
- 4 Reportaasi:
Elektrofestareilta löytyi rakkauden kieli
- 7 Kolumni: ”Demokratia toimii kirjaimilla ja sanoilla”, muistuttaa Kaarina Hazard.
- 8 Reportaasi: Willy Mbakop tekee sitä, mitä suomalaiset eivät – jakaa lehtiä.
- 13 Kolumni: Sotemuutoksissakin diakonialle on sijansa, kirjoittaa Matti Helin.
- 14 Soten jälkeen – onko kunnastasi erikoistujaksi?
- 17 Henkilö: Muusikko ja päihdehoitaja Tero-Petri Suovanen hakeutuu erikoisten ihmisten pariin
- 28 Diakonissalaitoksen entinen johtaja ja muut satavuotiaat esillä
- 31 Kolumni: Karin Strandberg ja uusi luottamus

VIESTI

Viesti Helsingin
Diakonissalaitoksesta
123. vuosikerta
Ilmestyy neljästi vuodessa
www.viestilehti.fi

Päätoimittaja
Riku Siivonen
riku.siivonen@hdl.fi

Kannen kuva
Iiro Törmä

Ulkoasu
AD Iiro Törmä
Ulkoasukonsepti Markus Frey

Julkaisija
Helsingin Diakonissalaitos
p. 09 77 501
Alppikatu 2, 00530 Helsinki

Tämän numeron tekijät
Taru Berndtson, Jussi För-
bom, Techi Ekebom, Kaari-
na Hazard, Kiira Koskela,
Susanna Lyly, Anna-Sofia
Nieminen, Oskari Onninen,
Miikka Pirinen

Painopaikka
Grano, Kuopio
ISSN-L 1235-1024
ISSN 1235-1024 (Painettu)
ISSN 2323-5845 (Verkkojulk.)

Tilaukset ja
osoitteenmuutokset
riku.siivonen@hdl.fi

Älä luota liikaa, sanotaan – ja se on täysin väärä neuvo

ARTTU MUUKKONEN

”Todelliset muutokset syntyvät, kun uskallamme luottaa niihin, joihin ei välttämättä pitäisi.”

JUONSIN KESÄLLÄ Diakonissalaitoksen keskustelua Porin SuomiAreenalla. Keskustelussa mukana ollut Vamos-palveluiden asiakas Jere, mainio nuori mies, sanoi jotain olennaista. Hän pohti, että hänen elämässään merkittäviä hetkiä ovat olleet ne, jolloin joku on luottanut häneen vielä silloinkin, kun ei olisi enää mitään syytä luottaa.

Jere sai ajattelemaan. Yhteiskunnallinen keskustelu on täynnä varoituksia liiallisesta luottavaisuudesta. Ei saa olla sinisilmäinen! Pitää muistaa, että roistoja on aina joukossamme!

Mutta mitäpä jos nimenomaan liiallinen luottaminen onkin ratkaisu? Ajattelen Jeren ansiosta, että luottamus ei rakennu sillä, että yritämme itse olla luotettavia tai että luotamme niihin, joihin tiedämme voivan luottaa. Se on tärkeää, mutta myös helppoa luottamusta.

TODELLISET MUUTOKSET niin ihmisessä kuin yhteiskunnassa syntyvät silloin, kun uskallamme luottaa niihin, joihin ennakkoluulomme, jopa omat kokemuksemme, varoittavat luottamasta. Vain se antaa toiselle mahdollisuuden muutokseen.

Aina se ei kannata, mutta jos emme edes yritä – sitten kukaan ei pian luota kehenkään.

Riku Siivonen
Päätoimittaja

Isä, rakkaus ja painepesuri

Eletronisen musiikin festivaalien alueella seisoi jurtta, jonka sisällä puhuttiin Diakonissalaitoksen Kontulan D-aseman innostamana rakkaudesta. Toimittaja Oskari Onninen päätyi pohtimaan rakkauden kielen normeja, isäänsä ja Kärcherin painepesurimallia numero 7.

TEKSTI > OSKARI ONNINEN KUVA > IIRO TÖRMÄ

ISÄ SOITTI TAAS. Monologi oli tavallinen. Hän oli ostanut painepesurin. Vanha oli hajonnut ja kevät niin pitkällä, että takapihan laatat olisi jo aika pestä.

Malliltaan se oli Kärcher K-7.

Seiskamalli oli huippumalli. Oli ykkösen, kakkonen, vitonen ja vasta sitten tämä seiska, kuulemma. Paineensäätö digitaalisesti kädensijassa ja kaikkea.

Mutta koska se oli alennuksessa, 339 euroa, sen saattoi ostaa, vaikka ovh oli ollut 499 euroa. Ja tietenkin firman kautta sitten, niin alvitkin sai vähennettyä.

Minun piti varmistaa erikseen, että kyseessä oli juuri painepesuri. Viikkoa aiemmin olin kuullut samanlaisen monologin samanmerkkisestä sähkömopista, mutta koska se oli parisataa euroa halvempi, havaitsin sekaannuksen vaaran.

Mitään uutta puhelussa ei ollut. Isä soittaa tällä tavoin monta kertaa viikossa, jos en itse soita samoissa merkeissä hänelle. Usein iltapäivällä hän soittaa ajaessaan töistä kotiin, kun on vartti aikaa ja puhelin näppärästi auton handsfree-kaiuttimissa. Tai silloin, kun olen lounaalla. Tai baarissa, jolloin minun on ihan normaalia mennä vartiksi johonkin nurkkaan puhumaan.

Kysymyksiä ei esitetä. Isä kertoo asioista, mihin vastaan kertomalla asioista. Luvuista ja hinnoista ja ei-mistään. Se on tapamme keskustella. Tällä kertaa minulla itselläni ei vain ollut mitään raportoitavaksi. Ainakaan asioita.

”No hyvää näkemiin menkää te syömään”, puhelu päättyi. Kahdeksan minuuttia ja kolmekymmentäyhdeksän sekuntia, luki iPhoneen näytöllä.

TÄMÄN KAIKEN KERROIN seuraavana päivänä Kontulassa. Tehtävänäni oli löytää lähiössä järjestettävältä elektronisen musiikin festivaalilta rakkautta ja kirjoittaa siitä. Aluksi se oli helppoa. Ostoskeskus, jolle on totuttu perusteelta naureskelemaan pelottavana lähiönä, kuhisi perheitä. Aurinko paistoi, oli kevät ja markkinafilis.

Jänispukuiset festivaalityöntekijät loivat perhejuhlan tunnun. Ostarin nurkkaan, partiolaisten pakohuone-teltan viereen, täsmälleen koripallotelineen alle oli tuotu jurtta, jossa oli tarkoitus käydä ”sokraattinen dialogi rakkaudesta”.

Sokraattinen dialogi kuulostaa hie-man ylevämmältä kuin se on. Sokrateeseen se tietenkin viittaa, mutta tämä formaatti pohjautuu 1920–1930-luvun Saksaan ja filosofi **Leonard Nelsonin** luomaan metodiin, jonka avulla työläiset saatiin keskustelemaan filosofisesti.

Suomessa dialogeja järjestävät muun muassa ruotsinkielinen praktisen filosofian järjestö Interbaas ja Kriittinen korkeakoulu. Metodisesti puhtaat dialogit ovat jopa kuusipäiväisiä. Kontulassa aikaa kaksi tuntia. Dialogi oli osa HDL:n D-aseman Kontula Electroniciin

” Ei me saada selville, mitä rakkaus on, mutta me kävellään tässä yksi polku nyt yhdessä. ”

järjestämää ohjelmaa, johon teoriassa kuka vain olisi voinut osallistua. Mutta kuten rohkeutta vaativien asioiden kohdalla tehdään, ihmisiä oli myös pyydetty paikalle.

Interbaasissa toimivan psykologin **Ferdinand Garoffin** mukaan dialogin aiheen ei kannata liian abstrakti, koska silloin henkilökohtaista kokemusta ei saa mukaan. Rakkaus on siis hyvä, valta huono.

”Toiset sanovat, että aihe ei saa olla negatiivinen käsite, koska se vaikuttaa siihen keskustelun sävyyn. Mutta voi auttaminenkin mennä siihen, miten räsittävä se on”, Garoff sanoo.

Jurtan oli paikalle tuonut Hiekan-kantajat, tuore, pikkubudjetilla ja talkoil-la toimiva yhdistys. Se pyrkii löytämään toimintamalleja ihmisten yhdistämiseen ja yhteiskunnallisen luottamuksen lisäämiseen.

Dialogi pääsi alkuun niin, että ensin käytiin läpi etunimet, jotta oltaisiin edes vähän tutumpia. Keskustelua johtanut eli fasilitoinut **Julian Remes** antoi jokaiselle ensimmäiseksi tehtäväksi kertoa tilanteesta, jossa on kokenut rakkautta. Niistä valittiin se, jonka pohjalta ruvettaisiin rakentamaan itse dialogia.

”Toissa päivänä oli sellainen Vartiosaari-muisteluasia. Asuin pienenä siellä. Sinne tuli kesäisin mun pikkuserkut sinne naapuritaloon. Nyt meillä oli muistelu-ilta. Katsottiin valokuvia, oli hauska nähdä, kuinka omat vanhemmat oli nuorempia kuin itse. Eli hippielämää. Muistan hetkiä sieltä, kun olin nuorempi ja käynyt siellä. Se oli jännää, kun näen pikkuserkkuja tosi harvoin. Meidän ihmisten, jotka ollaan ihan eri elämäntilanteissa, eikä nähty aikoihin, välillä oli hieno yhteys”, **Ferdinand ”Ferkku” Garoff** aloitti.

”Mulle tuli mieleen, kun olin lähdösä tänne. Lapset oli huolissaan, että mun hiukset oli huonosti, ja tuli laittamaan ne hyvin. Sitten mun puoliso tuli myös eteiseen ja sanoi, että hän porröttäisi illalla niitä mielellään lisää”, **Annu** jatkoi.

”Mulle tuli mieleen, kuinka me otettiin poikaystävän kanssa koira. Adoptoitiin kulkukoira. Mä olin pitkään itkenyt ja polkenut jalkaa, ja sitten viimein sain tahtoni läpi. Haettiin koira kentältä. Se oli paskassa pyörinyt räpäle, pelokas surkea rotta, joka vietti kylpyhuoneen la-

” Savupiipun kohdalta sisään hiipinyt auringonpaiste kirkasti jurtan sisustan.

vuaarin alla ekat pari viikkoa. Söi ja teki tarpeensa, mutta ei ottanut mitään kontaktia. Mua ja mun poikaystävää alkoi ahdistaa, että tollainenko meille tuli. Sit meni kaksi viikkoa ja sain töihin kuvan, jossa mun poikaystävä istuu sohvalla ja se koira on sen sylissä”, **Inka** kertoi.

”Se oli nyt pääsiäisenä. Oltiin mökillä saaristossa. Oli pieni, piskuikeinen luoto, johon pääsee vanhanaikaista viikinkisiltaa pitkin. Käveltiin mun kuusivuotiaan pojan kanssa, se on pieni saari, mutta se on vaikea maasto. Suuria kiviä, jotka on tulleet kalliolta alas ja haljonneet. Viettää mereen. Se hetki löi mut, kun me ollaan oltu kolme vuotta aika etäällä. Mä olin siellä tän kepin kanssa myös, ja hän sanoi, sä voit mennä metsäreittiä ja että hän voi mennä tuolta kallion päältä lähellä merta. Sitten me halattiin, kun päästiin sinne korkeimmalle kohdalle, johon hän meni kunniakkaasti sitä vaarallista reittiä”, sanoi **Timmis**.

Minä kerroin painepesuritarinan. Kierroksen jälkeen äänestettiin.

”Muistakaa, että siinä, että sinun tarinaasi ei valita, ei ole mitään henkilökohtaista. Tämä on kaikille hyvä harjoitus päästä oman egonsa ulkopuolelle”, Remes opasti.

Sain viisi ääntä. Kertomukseni valittiin. Minua pyydettiin kertomaan lisää.

”Ei me saada selville tällä, mitä rakkaus on, mutta me kävellään tässä yksi polku nyt yhdessä”, fasilitaattori Remes aloitti.

SAVUPIIPUN KOHDALTA sisään hiipinyt auringonpaiste kirkasti jurtan sisustan.

Siinä me sitten olimme, kahdeksan toisilleen etunimituttua ihmistä, aamusaameina (kello oli toki yli puolenpäivän, mutta lauantai se silti oli) lämpöä hohkaavan jurttakiukaan edessä jossain Kontulassa pohtimassa isäni Kärcher K-7 -painepesuria ja kaikkia seikkaperäisiä puheluita, joissa kerrotaan toiselle kaikki, muttei vahingossakaan kysytä mitään, sillä kumpikaan ei edes odota sitä.

” Ostari, jolle on totuttu perusteetta naureskelemaan pelottavana lähiönä, kuhisi perheitä.

Kohtaamisia. Festivaalialueelle pystytetty jurtta toi yhteen toisilleen tuntemattomia ihmisiä.

Siitä kokemuksesta moni sai kiinni.

”Se rakkaus on varmaan siinä tavassa, miten se rakkaus osoitetaan sukupolvelta toiselle. Ja niin kuin **Oskari** sanoi, että hänelle toiset ihmiset ovat esittäneet kysymyksiä, että miksi sä et koskaan kysy mitään. Tässä tapauksessa se yhteys on siellä muutenkin”, Timmis aloitti dialogin ja antoi vuoron kätensä nostaneelle Annulle.

”Kun mun lähipiirissä olevat ihmiset jakaa tällaisia seikkaperäisiä asioita, mä turhaudun herkästi siitä, kun mä en tajua, että se olisi rakkautta, kun joku kertoo mitä on kaupasta ostanut. Se merkitys, miten rakastavaa se kommunikointi on, vaatii sen, että kaikki käsittävät samoin, mitä kommunikaation rituaali pitää sisällään”, sanoi Annu.

Ja näin edettiin. Kävi ilmi, että muutkin puhuvat ei-mistään, mutta toisille se aiheuttaa ongelmia. Ferkun ylevämmin sanoin ilmaistuna: kun on erilaisia rakkauden kieliä, ilmaisevatko ne samaa asiaa?

”Jos rakkauteen ja suhteeseen ei liity armollisuus ja hyvä tahto, se rakkaus ei voi olla olemassa”, **Safia** sanoi.

Sen jälkeen puhuttiin läpi **Tarjan** miehen suvun kliiniset poskisuudelmat. Se, miten Tarjan suvussa rakkaus ilmaistaan hössöttämällä ruuasta. Se, miten Inkan poikaystävän isä puhuu ruokapöydässä kelloista niin kauan, että muut väkisin kuuntelevat. Tai ei suostu myöntämään virheitään, jos on ostanut joululahjaksi vääränlaisen kameranjalustan.

”Hänen keinonsa esittää sitä rakkautta on uuvuttava, jää paljon puheluita vastaamatta, mielellään jätetään menemättä sinne. Vanhemmatkin sukupolvet voisivat uudistaa sitä kieltä ja tapaa, jolla

vuorovaikutusta käydään. Se ei ole aina nuoremman sukupolven tehtävä muutua”, Inka selitti.

TIMMIS KERTOI ISÄSTÄÄN, joka oli maailmanpolitiikka- ja historiaentusiasti, mutta trivian kautta saattoi tuntea vain olonsa petetyksi.

”Perehdyin niihin itse ja hankin kompetenssia, mutta muistan yhden puhelun kotisohvalla, kun soitin isälle ja ajattelin, että mulla on nyt hyvää vahvaa tarinaa kerrottavana. Heitin sen pöydälle ja odotin, että hän nappaisi sen. Mutta seurasiakin murskatappio. Ymmärsin sen, että hetkinen, ei se ole ollenkaan kiinnostunut tästä. Tajusin, että olin vuosikymmenien ajan asemassa, jossa annoin aikaa ja arvostusta, opin ja imin, mutta silloin kun tuli hetki näyttää sitä, tuntui kuin höyryjuna olisi ajanut yli.”

Kommentit säikäyttivät, sillä minusta ei ole koskaan tuntunut tältä. Kenties siksi, että minua kuunnellaan, jos selitän yksityiskohtia Yhdysvaltain presidentinvaaligalulle. Kenties siksi, että olen sosiaalisesti niin sokea, etten huomaa sitä, ettei minua kuunnella. Kenties siksi, että emme oikeasti puhu asioista ja se on toivottavasti ihan ok.

MYÖHEMMIN ILTAPÄIVÄLLÄ jurttasta oli määrä tehdä sauna, jossa piti käydä ”Miesten vuoro -henkistä” keskustelua. Tajusin miksi. **Joonas Berghällin** dokumentti oli aikanaan valtava hitti siksi, että siinä suomalaiset miehet puhuivat jotenkin avoimemmin toisilleen. Saunan lämmössä on hyvä avautua.

Tutummille ihmisille puhumiseen sauna ehkä auttaa. Muuten riittää, kun meidät mykät suomalaiset otetaan ir-

ti sosiaalisista peleistä ja jännitteistä ja muutetaan etunimiksi, joilla ei ole voitettavaa eikä varsinkaan hävittävää keskenään.

Jurtan dialogi ei ollut mikään aikuisien Prometheus-leiri tai terapiaistunto, vaan kahdeksan ventovierasta Kontulasissa puhumassa rakkaudesta ja siitä, mistä eivät välttämättä ole muuten koskaan puhuneet. Se oli todella helppoa.

Vaitelioiden sukupolvien ja kansan myyttiä Miesten vuorokin sitten purki osoittamalla, että kyllä ne miehet puhuvat. Dokumentin ympärillä törmäsi kuitenkin oletukseen, että menneiden sukupolvien tapa puhua itsestään on jollain tapaa huono, jonkame nuoret ja avoimet voimme purkaa.

Jurttadialogin lopussa tehtiin vielä yksi kierros – mitä jäi puhumatta? Siinä nousi esiin sama kysymys siitä, mitä normit vaativat rakkauden kieleltä.

”On sellainen jämähtänyt vanha sukupolvi, joka ei hyväksy mitään muutosta. Silloin se ei ole rakkautta, vaan se on valtaa”, Annu sanoi.

Minä kysyin: ”Onko olemassa jonkinlainen ulkoa opetettu ihanne, millainen rakkauden kielen tulisi olla ja miten sen ideaalin läpi pystyy näkemään myös vaihtoehtoiset kommunikaation tavat.”

JURTASSA ISTUTTUAMME festivaalipäivä oli alkamassa. Nuorisotalon diskossa alakouluikäiset tanssivat **Antti Tuiskua**.

Illalla kotona avasin WhatsAppin.

Siellä oli ollut edellisestä illasta asti kuva painepesurista.

D-asema Kontula (Stea) on kansalaistoiminnan keskus, joka toimii Itä-Helsingin ja Vantaan alueella. Kohtaamisia ja mielekästä yhdessä tekemistä.

Kaarina Hazard

Opi perusasiat

KIRJOITUSVIRHEISIIN takertuminen on julma ja ylimielinen tapa pilkata toista, kirjoitti **Rosa Meriläinen Helsingin Sanomien** kolumnissaan elokuussa. Somepilkkasanoista on tahallista väärinymmärtämistä ja jopa tapa vaientaa toinen.

Ihmisellä on muitakin tapoja ilmaista itseään, kuten tanssiminen, koskettelu, musiikki ja kuvataiteet, kirjoitti Meriläinen. Totta, itseään voi ilmaista monin tavoin, myös kakkuja leipomalla tai vaikka ojentautumalla aurinгон kuumentamalle kalliolle. Mutta mitä tarkoittaa, jos alamme ehdoin tahdoin mainostaa, ettei kansalaisuuden harjoittamisen perusedellytyksillä ole väliä?

LUKU- JA KIRJOITUSTAITOKAMPANJAT ovat kehitysavun peruskauraa. Muiden suhteen ymmärrämme, ettei köyhyyden keskellä mikään kehity, jos väki ei lue ja kirjoita.

Sata vuotta sitten tämä tiedettiin myös meillä, kun tietttömiä taipaleiden taakse mentiin jalkapatikassa tai soutaen, jos ei muuta keinoa torppiin ollut. Luku- ja kirjoitustaito oli elämän ja kuoleman kysymys, keskeinen keino tulla meiksi. Edistyksen oli edistyttävä, ihmisille piti luoda mahdollisuudet syntymäkohtaloon katsomatta oppia. Oli oltava mahdollisuudet opiskella, ansaita elantonsa ja osallistua demokraattiseen päätöksentekoon – ottaa selvää ja tietonsa perusteella valita ja äänestää.

Luku- ja kirjoitustaito olivat välttämättömät, jotta lapset näkisivät pidemmälle kuin vanhempansa. Jos tahdottiin ruumiille parempia oloja, sielulle ylevämpiä maisemia, hengelle liito – oli osattava lukea ja osattava kirjoittaa, näin kuului yhteinen, jaettu käsitys.

Vain sortavat voimat halusivat pitää väen tietämättömyydessä ja sokeassa riippuvaisuudessa, ruokkia epäluuloja ja taikauskkoa. Luku- ja kirjoitustaito oli yhtä kuin vapauden alkeet. Opetteleminen sattui päähän ja sen oli määräkin sattua päähän – Ovatko työ, vaivannäkö ja ponnistelu nykyään hyveitä vain kuntosalilla?

ILMAN TIETOA JA LUKUTAITOA meitä aletaan johtaa tunteilla ja tuoksukynttilöillä. Mikään ole yhtä manipuloitavissa kuin ihmisen tunne. Aistit ovat tie sen luokse.

Jos jätämme yhteiset asiat tunteillemme, väännyimme aina siihen suuntaan, missä on suurempi hattara nuoltavaksi, mistä herkullisin makkaranhaju leviää. Aistimme jos saavat päättää, se voittaa, joka tarjoaa kellittäväksemme pehmeimmän patjan. Ja meitä hellivät jos huutavat että puskaa, sinne me menemme, osoitettuun suuntaan yhteisen tunteen vallassa kuin riehaantuneet villisiat enempiä kyselemättä.

Me olemme laumaeläimiä, meitä johtaa lauman lämpö. Toisen kylki, kaikenmoinen kiehnääminen, värimaailmat ja sointukulut, ne koskettavat meitä syvästi, se on ihmisen osa.

Meidät on tehty ruoasta ja juomasta, porukkaan kuulumisesta ja pään silittämisestä, ja jokainen meistä janoaa rakkautta. Toivoa sopii, että joka ikinen syntyvä lapsi saa ylenpalttisesti osakseen hellyyttä, kuuluvuutta ja kaikenlaatuista aisti-iloa.

” Ilman tietoa ja lukutaitoa meitä aletaan johtaa tunteilla ja tuoksukynttilöillä.

MUTTA DEMOKRATIA, se toimii kirjaimilla ja sanoilla. Ilman niiden hallintaa joutuu yhteisten asioiden ulkopuolelle. Ilman luku- ja kirjoitustaitoa ihminen on se, jota hallitaan, eikä hänestä koskaan voi tulla sitä, joka hallitsee edes omia asioitaan.

Meriläinen kirjoitti, että lähes puolella vangeista on vaikeuksia lukemisen ja kirjoittamisen kanssa. Jos näin on, vankilaan pitäisi palkata opettajia eikä hankkia lisää kuntosalilaitteita. Vain kielen avulla syntyvä kyky kuvitella muita maailmoja pitää meidät yhteisellä kartalla.

Millään keinoin ei ehkä päästä täydelliseen kommunikaatioon, mutta pyrkimys yhteiseen kieleen on parasta mitä meillä on.

Kuka lehtesi kantaa?

JUURI KUN SUURIN OSA SUOMALAISISTA ON EHTINYT NUKAHTAA, ALKAA WILLY MBAKOPIN TYÖPÄIVÄ. NOIN 800 MAAHANMUUTTAJAA JAKAA PÄÄOSAN PÄÄKAUPUNGIN SANOMALEHDISTÄ.

TEKSTI > TARU BERNDTSON
KUVAT > LAURA OJA

Kello yhdeltä yöllä vasta painosta tulleet sanomalehdet odottavat jakajia Postin jakuhuoneessa Töölön kisahallissa.

> Reportaasi

MATKA VANTAAN HAKUNILASTA bussilla numero 717 Helsingin rautatientorille kestää yöllä noin 20 minuuttia. **Willy Steller Kougwa Mbakop** vaihtaa tottuneesti bussia.

Loppuosa matkasta kestää vain viitisen minuuttia. Ollaan perillä Postin varhaisjakelun jakohuoneessa Töölön Kisahallissa.

Lehdet ovat tänä yönä saapuneet painosta aikaisin, ja korkeat pinot Helsingin Sanomia odottavat jakajia jo ennen yhtä. Mbakop lastaa lehdet kärkyihin. Yön jakokierros voi alkaa. Ensimmäisessä piirissä on jaettava 80 Hesaria, 17 Hufvudstadsbladeta ja viisi Kauppalehteä.

33-vuotias Willy Mbakop on työskennellyt nyt neljä vuotta Postissa sanomalehtien varhaisjakajana. Työpaikka löytyi aikanaan ystävän ja maanmiehen kautta.

Mbakop tuli ensin kokeilemaan työtä, mutta vain kolmen päivän jälkeen hänelle tarjottiin vakituista paikkaa. Tänä yönä Mbakop puolestaan opastaa niin ikään kamerunilaista **Pierre Ndouminia** alalle.

Helsingin noin 1 100 varhaisjakajasta lähes 80 prosenttia on ulkomaalaistaustaisia. Postin tuotantoesimiehen **Minna Unimäen** mukaan jakajia on kaikkialta maailmasta, kaukaisimmat ovat olleet kotoisin Australiasta.

Kansainvälinen joukko on nuorta, useimpien ikä alkaa kakkosella. Sitä vastoin monet suomalaistaustaiset jakajat lähestyvät jo eläkeikää, vaikkakin viime aikoina työn on aloittanut myös muutama nuori suomalaistaustainen jakaja.

WILLY MBAKOP KIITÄÄ portaissa uskomatonta vauhtia. Lehdet tipahtelevat postiluukuista tilaajille pienen rannetietokoneen näytön perusteella.

Tilajaat on listattu koneelle jakopiirin, talon, kerroksen ja oven mukaisessa järjestyksessä. Välillä näyttö antaa lisäohjeita; Ruusulankadulla asuva tilaaja toivoo, että lehti jää postiluukkuun eikä kolahda eteisen lattialle.

Näissä kortteleissa useimmat talot edustavat 1920- ja 1930-luvun funktionalismia. Tyyllisyyden mukaisesti julkisivut ovat pelkistettyjä, mutta ne kätkevät toisinaan sisään upeita porraskäytäviä seinä- ja kattoreliefeineen.

Kamerunista kotoisin oleva Willy Mbakop on työskennellyt neljä vuotta Postissa sanomalehtien varhaisjakajana.

”Mbakop tuli ensin kokeilemaan työtä, mutta vain kolmen päivän jälkeen hänelle tarjottiin vakituista paikkaa.”

Sydänyön aikaan raput ovat hiljaisia, mutta ovet kertovat siitä, keitä ja minkälaisia ihmisiä niiden takana asuu. Joku on askarrellut oveensa pahvisydämen, joka tiedottaa, että koti on siellä missä kissakin. Toinen on asetellut nimikyltinä kirjaimet hauskaasti eri riveille.

Kun ovessa on neljä nimeä, se merkinnee, että asukkaat muodostavat kommuunin tai uusperheen.

Hissien veräjäovent ovat muistettava sulkea huolellisesti mutta hiljaa. Useimmiten hissi sentään on, mutta joissakin taloissa joutuu välillä kapuamaan portaat viidenteen kerrokseen. Vanhojen talojen huono puoli on myös joidenkin ovien pienet postiluukut.

TÖÖLÖN ALUE ON vankan keskiluokkaisuutta, hyvin toimeentulevaa seutua. Vanhaan taällä on asunut paljon virkamiehiä,

poliitikkoja ja toimittajia. Helsingissä Töölöllä on myös maine mummojen kaupunginosana.

Onko sitten mummojen, toimittajien vai poliitikkojen ansiota, niin Täka-Töölössä tilataan vielä sanomalehtiä, samoin kuin keskustan muillakin vanhoilla alueilla. Näissäkin rapuissa lehtien tilaajia on lähestulkoon joka kerroksesta, mutta toista on esimerkiksi Itäkeskuksesta tai uudessa Arabianrannan kaupunginosassa, joissa niissäkin Mbakop jakaa lehtiä ajoittain.

Enemmän tilaajia on hyvä asia, sillä jakajien palkka määräytyy pääasiassa jaettavien lehtien kappalemäärän mukaan. Painettujen lehtien levikit kuitenkin laskevat koko ajan.

VARHAISJAKELUN pääluottamusmies **Tapani Varis** huokaa syvään.

”Kappalekorvaus ja levikinlasku ovat myrkyllinen yhdistelmä,” hän sanoo.

”Jos ennen yhteen rappuun jaettiin 20 Hesaria, niin nykyään niitä jaetaan muutama. Saman palkan saadakseen on siis käytävä yhden sijasta kymmenessä rappukäytävässä”, Varis selittää.

Toisin sanoen vaikka käveltävä matka, avattavat ovet ja kuljettavat portaat moninkertaistuvat, niin jakajan palkka pysyy jokseenkin samana. Tai itse asiassa se laskee, koska lehdet on saatava jaettava määrääjassa. Toistaiseksi työnantaja näyttäisi mieluummin palkkaavan lisää jakajia kuin suurentavan jakopiirejä.

Jakajien määrä Helsingissä ei olekaan vähentynyt samassa suhteessa kuin jaettavien lehtien määrä. Vuonna 2003 jakajia oli noin 1 250 eli suurin piirtein 150 enemmän kuin nykyään. Useimpien jakajien työajat vaihtelevat kolmesta neljään ja puoleen tuntiin ja palkat jäävät hyvin pieniksi.

Variksen mukaan varhaisjakajan keskimääräinen kuukausipalkka on nykyään 1 000–1 200 euroa. Vielä noin 15 vuotta sitten palkka oli kaksinkertainen nykyiseen verrattuna.

Paitsi palkanmääräytymisperusteet myös monet muut asiat pääkaupunkiseudun varhaisjakelussa ovat muuttuneet parinkymmenen viime vuoden aikana. Muutokset alkoivat, kun Helsingin Sanomat yhtiöitti jakeluosastonsa Leijonajakeluksi, jonka Sanoma-WSOY-konserni sitten vuonna 2003 myi Postille.

Willy Mbakop laskee jakokierrokselle mukaan tulevat lehdet. Pierre Ndoumi seuraa vieressä.

”Helsingin Sanomien aika oli kaikkein parasta”, Tapani Varis muistelee. ”[HS:n pääomistaja **Aatos**] **Erkko** oli ylpeä siitä, että myös jakajat olivat oman lehden palkkalistoilla.”

Varis ei ole kovin optimistinen tulevaisuuden suhteen.

”Odotamme kauhulla sitä päivää, jolloin aamun lehdessä kerrotaan, että tämä loppuu nyt. Se päivä näyttää vääjäämättömältä, kun painetun Hesarin tilaajamäärät ovat viime vuosina pudonneet noin kahdeksan prosenttia vuodessa.”

Variksen mielestä jotakin voisi olla tehtävissäkin varhaisjakajien aseman kohentamiseksi. Varhaisjakajat voisivat saada lisää jaettavaa päiväjakelusta, esimerkiksi mainoksia. Kuitenkaan postin päiväjakelun puolella ei ole tähän ollut halukkuutta. Voitaisiin myös rakentaa kokoaikaista työtä yhdistämällä varhaisjakeluun päiväjakamista. Uunimäen mukaan toisinaan tätä tehdäänkin.

Työlupa- ja tukijärjestelmät rajoittavat usein sitä, kuinka paljon henkilö voi tehdä töitä. Useimmat maahanmuuttajataustaisista jakajista ovat opiskelijoita, eikä opiskeluviusumi salli täysipäiväistä työntekoa.

Varis kiittelee Uunimäkeä yhdeksi parhaista esimiehistään. Kaikkien esimiesten suhde alaisiinsa ei ole yhtä hyvä.

Variksen mukaan kulttuurierot tulevat toisinaan esille niin, etteivät maahanmuuttajataustaiset jakajat uskalla aiheestakaan sanoa vastaan pommille tai tulla kertomaan ongelmista luottamusmiehelle.

Varhaisjakajien kaikkiaan 12 esimiestä yhdellä on maahanmuuttajatausta.

WILLY MBAKOP TOIMII niin sanottuna varajakajana, mikä tarkoittaa sitä, että hän sijaistaa esimerkiksi sairastunutta tai muuten puuttuvaa jakajaa eri jakopiireissä. Varajakajana hänen palkkansa on myös parempi kuin varhaisjakajilla keskimäärin, ja välillä palkan oheen tulee erilaisia lisiä, kuten tällä hetkellä uuden työntekijän hankkimisesta ja perehdyttämisestä.

Silti toimeentulo ei ole helppoa. Suurimman menoerän muodostaa Sation asunnon vuokra. Siihen kuluu noin puolet nettopalkasta. Ruokalaskukin on varsin iso, sillä raskasta työtä ei jaksata tehdä ilman kunnollista, energiapitoista ravintoa. Myös seutulippu maksaa.

Willy Mbakop voisi saada lähes yhtä

”15 vuotta sitten palkka oli kaksi kertaa nykyinen.”

paljon rahaa käteen sosiaalitukina kuin nyt palkkatulona. Hänen mielestään ei olisi kuitenkaan reilua käyttää järjestelmää hyväkseen, kun kerran työntekoonkin pystyy. Lisäksi työ tuo hänestä arvonantoa ja sisältöä elämään.

VIIMEISET RAITIOVAUNUT kolistelevat läheiselle raitiovaunuhallille. Pikkukoiralle on tullut pissahätä keskellä yötä, ja nyt emäntä odottaa, että se saisi asiansa toimitettua. Yörienoista palaavan kiireiset askeleet kaikuvat tyhjällä kadulla.

Helsinki ja varsinkin sen yö on hiljainen verrattuna Willy Mbakopin kotikaupunkiin Doulaan Kamerunin rannikolla. Kuuden miljoonan ihmisen keskittymä on myös maan taloudellinen keskus. Siellä Mbakop työskenteli interntyhteyksiä tarjoavassa kioskissa.

Suomeen Mbakop tuli runsaat neljä vuotta sitten turvapaikanhakijana. Nyt hänen suunnitelmissaan on opetella pa-

Ohi on! Kello neljältä Pierre Ndoumin työrupeama on valmis. Willy Mbakop jää vielä pari tunniksi päivystämään.

” Willy Mbakop haluaisi saada Kamerunissa asuvan perheensä Suomeen .

remmin suomea ja hakea jo tänä vuonna Suomen kansalaisuutta.

Tapani Variksen mukaan jakajien joukossa on myös sellaisia, joilla ei ole aikomuksenakaan kotoutua Suomeen. Suomessa asuminen on heille vain väli vaihe, eivätkä he esimerkiksi opiskele suomen kieltä. Kun nämä nuoret saavat tutkintonsa suoritetuksi, suuntaavat he jonnekin muualle.

Minna Uunimäellä on vaikutelma, että monet jakajista etenevät elämässään varhaisjakelun jätettyään, sillä hän saa usein pyyntöjä toimia suosittelijana opintoihin tai työnhakuun liittyen.

Myös Willy Mbakop panostaa tulevaisuuteensa. Hän on hiljattain aloittanut autokoulun.

Sen maksaminen on iso ponnistus, mutta ajokortti tuo etenemis- ja lisätymähdollisyyksiä Postissa.

KELLO NÄYTTÄÄ NELJÄÄ ja tämän aamuyön lehdet on jaettu. Pierre Ndoumin työrupeama on ohi. Willy Mbakop jää vielä odottamaan mahdollista hyltystä muualle jakamaan. Hänen työaikansa loppuu yleensä noin kuudelta aamulla.

Kotona Mbakop nukkuu yleensä vielä muutaman tunnin. Joskus nukkuminen on kuitenkin vaikeaa epätavallisten työaikojen takia.

Yötyö vaikuttaa myös sosiaaliseen elämään, mutta kuitenkin Mbakop ehtii tavata myös ystäviään. Ystäväpiiri koostuu pääosin kamerunilaisista maanmiehistä; suomalaisia tuttuja on tullut lähinnä työn kautta.

Lomilla Mbakop matkustaa usein tapaamaan Euroopassa asuvia lapsuudenperheensä jäseniä. Äiti asuu Pariisissa ja yksi veljistä Saksassa. Isä kuoli vuonna 2004.

Willy Mbakop kertoo menneisyyteensä sisältyvän kärsimystä, mutta hän kokee, että entisten aikojen muistelusta ei ole mitään hyötyä. Nyt on nyt. Tässä uudessa elämässä Posti on se, joka on antanut hänelle mahdollisuuden elää normaalia elämää, johon sisältyy koti ja työ. Tästä mahdollisuudesta Mbakop on kiitollinen.

Yksi suuri haave Willy Mbakopilla on. Hän haluaisi saada Kamerunissa asuvan perheensä Suomeen. Vaimoan ja nyt kahdeksan- ja viisivuotiaita poikiaan hän on nähnyt viimeksi kaksi vuotta sitten.

PUOLI VUOTTA MYÖHEMMIN Willy Mbakop on juuri saanut ikäviä uutisia. Hakemus vaimon ja toisen pojan saamisesta Suomeen hylättiin sillä perusteella, että Mbakopin hakemuksessa antamat tiedot perheestä ovat ristiriidassa niiden tietojen kanssa, joita hän antoi turvapaikkahakemuksessaan viisi vuotta sitten. Mbakop kertoo, että turvapaikkaa hakiessaan hän pelkäsi Kameruniin jääneen perheensä puolesta ja yritti kaikin tavoin suojella vaimoan ja poikiaan.

Mbakopin työ lehtien varhaisjakajana jatkuu, mutta tulevaisuudessa todennäköisesti entistä huonommin ehdoin. Posti on oikeissa siirtää sanomalehtien varhaisjakelun kokonaan keväällä perustettuun Postin Palvelut tytäryhtiöön marraskuun alusta. Tällöin varhaisjakajat joutuisivat Posti- ja logistiikka-alan ammattiliiton Paun työehtosopimuksen piiristä toisen työehtosopimuksen alaisiksi. Jakajien palkat laskisivat jopa kymmenen prosenttia.

Matti Helin

Kirjoittaja on Helsingin
Diakonissalaitoksen diakoniajohtaja

Onko diakonialle tilaa?

HELSINGIN DIAKONISSALAITOKSEN 150 toimintavuoden aikana Diakonissalaitos on ollut suomalaisen diakonian tienraivaaja, vieruskaveri ja edelläkävijä. Diakonia on eri vaiheissa saanut ajan haasteisiin vastaavan sisällön. Olemme oppineet, että diakonia ei ole jokin menetelmä tai työmuoto, ei sosiaalityön jatke, eikä sitä voi kutistaa hyväntekeväisyydeksi. Diakoniassa on kyse kaikkein haavoituvimmassa asemassa olevien ihmisten puolelle ja rinnalle asettumisesta, toimimisesta yhdessä heidän kanssaan. Diakonia on identiteetti.

Mutta mikä on diakonian tehtävä tänään – onko sille tilaa?

”**ILMAN ROHKEUTTA** tulevaisuus on vain toistettua menneisyyttä”, sanoo **Tommy Hellstén**. Vaikka menneisyys olisi ollut kuinka loisteliasta tahansa, harva meistä aidosti haluaa sitä sellaisenaan toistaa. Eikä se ole mahdollistakaan, elämä ei toimi niin.

”Rohkeus on sen tekemistä mitä ei voi tehdä”, elämän paradoksien mestari Hellstén jatkaa. ”Rohkeus on sen tekemistä mitä ei voi tehdä – jos ei ole rakkautta.”

Diakonian itseyttä ytimessä on rakkaus ja muodoltaan se on liike, movement. Siinä tehdään paradokseista totta, jotain sellaista, jota inhimillisesti ottaen ei oikeastaan voida edes tehdä.

Diakonian perustana on ajatus jakamattomasta ihmisarvosta. Koska olemme kaikki koulutuksesta, tulotasosta tai muusta menestyksestä riippumatta samanarvoisia, myös ihmisoikeuksien tulee olla samat kaikille. Siellä missä näin ei tapahdu johtuen vaikkapa sairaudesta, vammaisuudesta, vanhuudesta tai kyvyttömyydestä huolehtia itsestä, siellä aukeaa diakonialle yhteiskunnallisestikin merkittäviä tehtäviä.

Monet diakonian toimintatavat ovat perinteisesti ylläpitäneet ja edistäneet mukana olevien ihmisten toimintakykyä. Asunnottomat tarvitsevat asuntoja, nälkäiset ruokaa ja suojattomat suojaa. Näin diakonian tulee osaltaan toimia jatkossakin.

Suomalainen hyvinvointiyhteiskunta on haastavassa vaiheessa. Yhteiskuntamme taloudellinen kantokyky murenee tilanteessa, jossa mittarit osoittavat hyvinvointipalveluille merkittävää kasvupainetta. Samaan aikaan perinteinen kansalaisyhteiskunta, järjestötoiminta ja monet instituutiot heikkenevät.

”Diakoniassa tehdään paradokseista totta.”

NYKYINEN TILANNE AVAA diakonialle selkeän tehtävän, ei vain ihmisten toimintakyvyn ylläpitämiseen, vaan myös heidän toimijuutensa vahvistamiseen. Toimijuuden vahvistamisessa on kyse aktiivisista toimista, joilla ihmiset havahtuvat omiin kykyihinsä ja myös löytävät uusia. Löydetään tapoja osallistua ja kantaa vastuuta itselle tärkeissä yhteisöissä, kukin kyvykkyyksiensä ja kiinnostuksensa mukaan.

Toimijuuden vahvistuminen tapahtuu vuorovaikutuksessa, usein avoimissa yhteisölähtöisissä prosesseissa, mikä osaltaan korostaa diakonian movement-luonnetta. Palautunut luottamus oman elämän mahdollisuuksiin tekee elämästä jälleen mielekästä, millä on aina myös myönteisiä yhteiskunnallisia seurauksia.

Uusi, uljas kunta

KUNTIEN JA MAAKUNTIEN TULEVA VASTUUNJAKO TARJOAA KUNNILLE TILAISUUDEN KEKSIÄ ITSENSÄ UUELLEEN, SANOO KUNTATUTKIJA JENNI AIRAKSINEN.

TEKSTI > ANNA-SOFIA NIEMINEN
KUVITUS > TERHI EKEBOM

KUVITTELE SEURAAVA TILANNE: Vanhus asuu yksin maaseutukunnassa. Hän pärjää vielä, kun pääsee autolla liikkumaan. Hänen suurin pelkonsa on, että joutuu jäämään yksin kotiin – että ajokortti otetaan pois.

Kun kortti lopulta lähtee, ei pääse enää vesijumppaan, kirpputorille tai sienimetsään, ei tapaamaan muita ihmisiä. Silti päivät pitää täyttää jotenkin. Pahimpina yksinäisyyden hetkinä vanhus tilaa sotetaksin ja menee sinne, minne sillä pääsee: terveyskeskukseen. Aina voi valittaa huimausta.

Tällaisia kokemuksia kuntatutkija **Jenni Airaksinen** kohtasi, kun hän kehitti kotona asuvien vanhusten ja syrjäytymisvaarassa olevien nuorten hyvinvointia Kainuussa Arjen pelastajat -hankkeessa. Se oli silmiä avaava kokemus.

”Kun vanhuksat puhuivat hyvinvoinnin tai onnellisuuden kokemuksesta, he puhuivat aktiivisesta elämästä ja ihmisten kohtaamisesta. Hyvinvointia nakertavat kaikkein vahvimmin yksinäisyys ja passiivisuus.”

Nämä ovat ongelmia, joihin kunnat voisivat Airaksisen mielestä hyvin puuttua. Yleensä kunnat vain puuttuvat vasta, kun on pakko – siis siinä vaiheessa, kun yksinäisyydellä alkaa olla alkoholismin tai huumeongelman kaltaisia seurauksia.

Mutta jos sote- ja maakuntauudistus toteutuu, kunnilla on oiva tilaisuus muuttaa ajatteluaan. Uudistus nimittäin poistaa niiltä paljon valtion määräämiä tehtäviä.

Silloin kunnilla on Airaksisen mukaan mahdollisuus muuttua valtion palvelukoneista oikeasti itsehallinnollisiksi yksiköiksi ja keksiä itsensä uudelleen – ryhtyä todelliseksi ennaltaehkäisijiksi.

Se on yksi syy, miksi Airaksisella

riittää tekemistä uudessa työpaikassaan. Elokuussa Airaksinen aloitti Kuntaliiton tutkimus- ja kehitysohjohtajana.

Hän sanoo, että kunta ei lakkaa toimimasta millään osa-alueella. Sillä on edelleen roolinsa myös kuntalaisten terveyden ja hyvinvoinnin edistäjänä. Hyvinvoinnin edistämisen pitäisi hänen mielestään itse asiassa näkyä kaikesa kunnan toiminnassa, on kyse sitten maankäytöstä, infrastruktuurista tai koulutuksesta.

KUNTIEN JA MAAKUNTIEN tuleva vastuunjakko menee karkeasti siten, että kunta huolehtii elämän edellytyksistä ja maakunta korjaa, jos jotain menee pieleen.

”Karrikoiden sanottuna maakunnassa voidaan hyvin hoitaa ripulia, mutta mitä se auttaa, jos ripuli johtuu siitä, että vesi on saastunutta”, Airaksinen sanoo.

Hän oli tutkijana arvioimassa Kainuun hallintokokeilua, jossa maakunta alkoi vastata sosiaali- ja terveydenhuolosta. Se on nyt tarkoitus ulottaa koko maan laajuiseksi käytännöksi. Kokeilun yksi johtopäätös oli, että kunnat alkoivat kehittää toimintaansa, kun enää ei tarvinnut käyttää kaikkea aikaa sosiaali- ja terveysalan metsäpalojen sammuttamiseen.

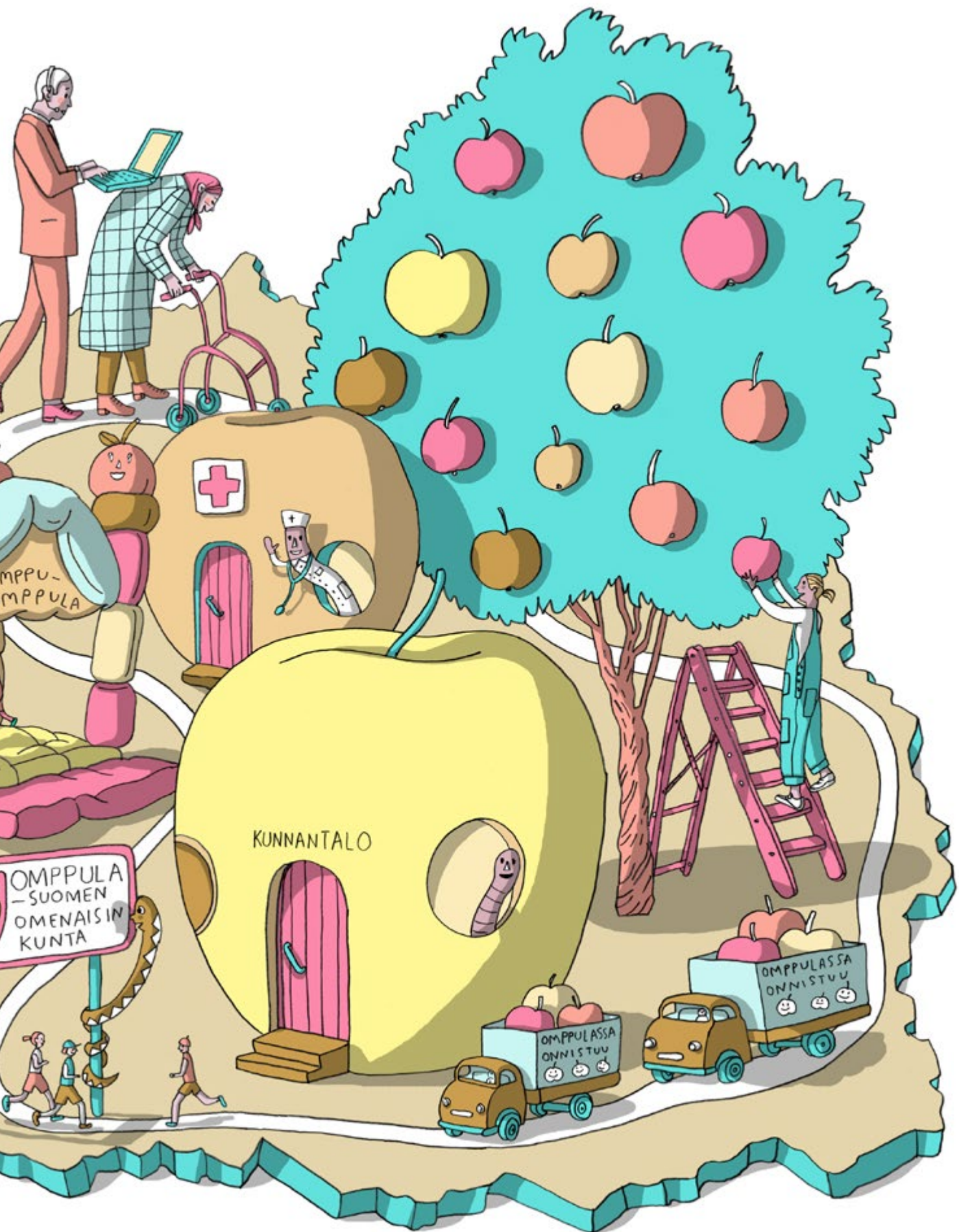
Tämä siis siitä huolimatta, että velvoitteiden ohella myös resurssit olivat vähentyneet – niin kuin käy nytkin, jos sote- ja maakuntauudistus toteutuu.

”Monessa kunnassa näkyi, kuinka energiaa vapautui ja hyvinvoinnin käsitys laajentui koskemaan lenkkipoluita ja hyvän suunnittelun.”

SAMALLA AIRAKSINEN YMMÄRSI, että on tärkeää tukea elämän merkitykselli-

”Airaksinen kaipaa kunnilta erilaistumista. Mitä varten juuri meidän kuntamme on olemassa?”

Kuntatutkija Jenni Airaksinen on erityisen tyytyväinen tamperelainen – koska kohtaamiset arjessa kaupungin kanssa ovat olleet hyviä.

syyttä. Ja jos esimerkiksi järjestöt ovat hyviä sellaisessa, mikseivät kunnat voisi hyödyntää järjestöjen kokemusta ja tehdä tiiviimmin yhteistyötä niiden kanssa?

Toki yhteistyötä on jo nyt jonkin verran, mutta samalla ollaan hirveän varovaisia, että järjestöt eivät tee kuntien töitä. Siksi esimerkiksi vapaaehtoistyötä ei Airaksisen mielestä hyödynnetä riittävästi, vaikka se tuo merkitystä paitsi autettavien myös vapaaehtoisten elämään.

”Iso kysymys on se, mistä kunnan arvo syntyy ihmiselle.”

Airaksinen on itse tamperelainen. Hänelle arvo syntyy sujuvasta liikkumisesta, lasten toimivasta koulusta ja kaupungin jatkuvasta kehittämisestä.

AIRAKSINEN ON TUTKINUT kuntia ja niissä tapahtuneita muutoksia parikymmentä vuotta, pisimpään Tampereen yliopistossa, jossa hän työskenteli tähän kesään saakka kunta- ja aluejohtamisen yliopistonlehtorina.

Sillä kokemuksella Airaksinen sanoo, että sote- ja maakuntauudistusta vaivaa sama ongelma kuin muitakin kuntauudistuksia: yritetään samalla kaavalla koko maata. Hän totesi jo väitöskirjassaan 2009, että suomalaisen kunnallishallin-

non uudistaminen on liian yksiäänistä ja kaavamaisista.

Sen sijaan Airaksinen kaipaa kunnilta erilaistumista. Mitä varten juuri meidän kuntamme on olemassa? Mitä tekoja voimme tehdä, jotta ihmisillä on täällä hyvä olla?

Nyt meneillään oleva muutos antaa erilaistumiseen mahdollisuuden. Yksi voi panostaa digitaalisiin palveluihin, toinen yhteisöllisyyteen, kolmas jonkin elinkeinon tukemiseen. Erilaistuminen ei välttämättä tarkoita eriarvoistumista.

”Ajattelen olevan kunnille mahdollisuus, että ne pystyvät ja joutuvat ajattelemaan itseään paikallisyhteisön ja ihmisten edun kautta eivätkä niinkään valtion antamien velvoitteiden toteuttajana.”

Airaksisen mukaan niin kuntalaisten hyvinvointi kuin kunnan maine syntyvät kohtaamisista. Jos kunta väittää olevansa digikunta, mutta yksittäinen lomake ei ole helposti löydettävissä ja pitää lopulta tulostaa ja postittaa, kohtaaminen kunnan kanssa ei ole onnistunut.

Uudistus ei kohtele kaikkia kuntia yhtä hellin käsin. Suurissa kaupungeissa palvelut voivat heiketä. Eniten tarpeeseen uudistus tulee niille pienille kunnille, joiden kaikki aika on mennyt velvoit-

”Kunnat voisivat puuttua ongelmiin ennen kuin on pakko.

teiden toteuttamiseen ja jotka taistelevat olemassaolostaan. Mutta ei uudistus niitä välttämättä pelasta.

”Sellaisilla kunnilla on kovat ajat edessä, jos sote- ja maakuntauudistus menee läpi. Niiden on pakko jossain määrin keksiä oma ideansa uudestaan.”

Kaikki kunnat eivät ehkä kykene tähän, mutta tällaisia kuntia Airaksinen ei jäisi surkuttelemaan. Ehkä siinä kohtaa on parempi liittyä osaksi jotain isompaa kuntaa, jos ei onnistu löytämään omaa identiteettiä, vaan kunta on olemassa vain täyttääkseen valtion velvoitteita.

KUNTIEN UUTTA ROOLIA ei voi oikein miettiä pohtimatta myös kuntalaisten roolia. Airaksisen mielestä järjestelmä on tehnyt meistä ikäviä asiakkaita, jotka vain vaativat hyviä palveluja. Hänestä kuntalaisilla on kuitenkin myös velvollisuuksia, ennen kaikkea velvollisuus huolehtia itsestään ja muista ja ympäristöstä.

Hän palaa Kainuun hallintokokeiluun. Osana sitä päätettiin vähentää radikaalisti vanhustenhoidon laitospainotteisuutta.

Airaksinen jutteli silloisen sosiaalijohtajan kanssa ja kysyi, millaista palautetta muutoksesta on tullut. Tämä vastasi, että todella aggressiivista ja kaikkein aggressiivisinta kaukana asuvilta omaisilta. He kysyvät, että kun heidän vanhempansa eivät enää makaa terveyskeskuksen vuodepaikalla, kuka heitä käy katsomassa, jos eivät terveyskeskuksen työntekijät.

”Meidän ajattelutapamme on, että minun ei tarvitse käydä katsomassa äitiäni, koska hän on kunnan vastuulla. Siinä on minun mielestäni jotain hassua.”

Airaksinen ei tarkoita, että jokaisen pitäisi hoitaa omaisensa itse tai että julkinen sektori voisi vetäytyä vastuusta. Mutta hän toivoo, että kuntalaiset saataisiin ymmärtämään huolenpidon arvo ja se, että huolenpito tuo onnellisuutta myös itselle.

Siitäkin lopulta on kyse: että kuntalaiset olisivat onnellisia ja hyvinvoivia. Siihen voivat vaikuttaa niin kuntalaiset itse kuin se, millaisia päätöksiä kunnissa tehdään.

Tero-Petri Suovanen säestää Tuula Amberlaa, keikkailee oman orkesterinsa kanssa ja tekee päivätyötä päihdehoitajana.

Paikkansa hakenut

Muusikko ja päihdetyöntekijä Tero-Petri Suovanen viihtyy erikoisten tapauksien seurassa ja uskoo ihmisten perushyvyyteen.

TEKSTI > OSKARI ONNINEN
KUVAT > SUVI-TUULI KANKAANPÄÄ

> Henkilö

TURKULAISESTA Tero-Petri Suovasesta, 45, ei pitänyt tulla sosiaalityöntekijää. Päihdeala oli sattuma, tosin Suovanen sanoo tuntevansa paljon ”rajatapauksia” ja tulleen aina toimeen ”sellaisten” ihmisten kanssa.

”Mä oon ollut impulsiivinen ja keskittymiskyvyiltäni puutteellinen, niin ajattelin, että hankin ammatin, joka on semkiinnostava.”

Nyt hän on tehnyt päihdetyötä koko aikuisikänsä, Ensi- ja turvakotien liitossa ja nykyisessä työpaikassaan A-klinikka-säätiössä.

SITTEN ON Suovasen toinen työ.

1990-luvulla Suovanen teki laulut Limonadi elohopea -yhtyeessä. Sen jälkeen hän on viritellyt soolouraansa neljän levyn edestä ja soittaa tätä nykyä lisäksi *Lulu*-hitistään muistetun **Tuula Amberlan** yhtyeessä.

Suovanen on tyyppillinen indiemuusikko: aiheita seuraavat kyllä tuntevat, moni muu ei niinkään. Keikkoja on kuitenkin lähes joka viikonloppu.

”Mä epätoivoisesti vieläkin kuvittelen, että jollain tavalla mä voisın tehdä tätä työkseni. Sen huomaa siitäkın, että mä teen kokonaisia äänilevyjä.”

Suovasen laulut olivat 1990-luvulla naiiveja, nyt aikuistuneita ja kypsyeitö, kuten kuuluu todeta. ”Sosiologisesti keski-ikäisten ’möhispoppia’”, hän itse sanoo.

”Niille, jotka haluaa sanoituksille jatkumoa Gösta Sundqvistin perinnölle, eikä mitään röyhkämäistä ärsyttämistä.”

”Paitsi on Kaukokin aika keskiluokkainen nykyään.”

GÖSTA SUNDQVIST TEKI suomalaisten ihmisten valoisien ja pimeiden puolien kuvaamisesta Leevi and the Leavingsin brändin.

Suovanen tekee töitä päihdeongelmaisten nuorten kanssa, mutta kappaleisiin asti se päättyy harvoin. Pelkkä yksittäisen kappaleen nimi – *Vihaa-jatkin ovat jotain muuta* – täytyy silti merkityksillä, jos sen peilaa tekijänsä ammatin lävitse.

”Kaikista eniten olen omaa pimeää puoltani käynyt niissä”, Suovanen sanoo.

”Joidenkin nuorten kohtaloissa on jotain kolhoa, mutta on niissä jotain, mitä on paljon helpompi empatisoida, kun ne kasvot tuntee ja näkee.”

Hän puhuu göstamaisen humanisti ihmisen perushyvydestä, jonka esiin kaivamista päihdetyö usein on. Asiakkaille on opetettava itsenäisyyttä tai vivahteikasta tunneilmaisua kenties ensi kertaa näiden elämässä.

Elämää on vaikea palauttaa raiteilleen, jos raiteita ei ole koskaan ollut, Suovanen sanoo.

”Mä näen niin, että ne tyyppit, jotka on tulleet

”Elämää on vaikea palauttaa raiteilleen, jos raiteita ei ole koskaan ollut.”

meille hoitoon, on hyviä tyypejä siitä huolimatta, että niillä on päihdeongelma. Enemmän lähtisin koukkimaan sitä perushyvyttä, mikä siellä on. Tai pahuutta. Se on käyttövoima, jonka voi projisoida vaikka musaan.”

Niin on tehnyt kalifornialainen kasettirokkari *Ariel Pink*, jonka Suovanen ottaa esimerkikseen, koska Suovanen on henkeen ja vereen indiemies, jolle bändikaveritkin sanovat, että taasko tällaista muotimusiikkia.

”Mun on vaikea kuvitella, että Ariel Pink olisi tehnyt niitä levyjään ilman huumeita. Jotain kiinnostavaa sen elämässä on tapahtunut. Se on makaaberilla tavalla kiehtovaa. Ehkä sen takia mä oon tällä alalla, koska omassa tavanomaisuudessaani mä kaipaan jotain epätavallista”, Suovanen sanoo.

”Joku kiero huumorintaju, joka minua ja asi-

”Mä haluan uskoa siihen älyttömään ideaan, että mun parhaat biisit on vielä tekemättä”, Suovanen sanoo.

akkaita yhdistää, on että asioiden ei tarvitse mennä hienojen suunnitelmien mukaan. Kun kaikki tavarat on lastattuna autoon ja tulee helvetin iso töyssy ja kuuluu ääni, että ne menee levälleen. Niin meidän rumpali sanoo silloin, että ne haki paikkaansa ne asiat.”

SUOVASELLAKIN OLI hieno suunnitelma. Aikanaan se oli vähällä toteutua.

1990-luvun puolivälissä, kun Limonadi Elohopea teki läpimurtoa, sitä mainostettiin Soundin takakannessa ja keuhuttiin sisäsivuilla. Ja yhtäkkiä parikymppisen opiskelijan tilille humahti verojen jälkeen kymmentuhatta markkaa Teosto-rahaa. Valtava summa.

”Mä oon joskus verrannut tätä musiikkia riippuvaisuuteen. Peliriippuvaisille on tosi paha juttu,

jos saa alussa ison voiton. Se antaa viestin, että on tehnyt jotain oikein. Olen miettinyt sitä masentuneimmillani, että se alku oli liian rajua, se antoi käsitöksen, miten asioiden kuuluisi olla, ja sai minut jatkamaan”, Suovanen sanoo.

NYT SUOVANEN ON jatkokouluttautumassa sosionomiksi. Toisaalta ”soten pelossa”, koska sosiaalialalla ei vielä tiedetä, millaisella koulutuksella päätyy mihin tehtäviin uudessa mallissa. Toisaalta osaamista on hyvä välillä päivittää, siksi autokoulussakin on kakkosvaihe. Tarkoitus olisi valmistua vuoden päästä.

Varsinaisesta hienosta suunnitelmastaan hän ei silti ole luopunut täysin.

”Mä haluan uskoa siihen älyttömään ideaan, että mun parhaat biisit on vielä tekemättä”, Suova-

Rohkeutta välittää tulevaisuudesta

Testamenttilahjoituksella voit turvata paremman tulevaisuuden monelle apua tarvitsevalle ihmiselle. Syrjäytyneet nuoret pääsevät takaisin kouluun, yksinäiset vanhukset saavat rinnalleen välittävän ihmisen, ja entiset asunnottomat päiviinsä merkityksellistä tekemistä.

Testamentilla varmistat, että omaisuutesi jaetaan tahtosi ja arvojesi mukaisesti.

Tilaa ilmainen esite tai kysy lisää:
HDL.FI/TESTAMENTTILAHJOITUS
puh. 09 77 501
lahjoittajapalvelu@hdl.fi

 **HELSINGIN
DIAKONISSALAITOS**
Alppikatu 2, 00530 Helsinki

Mitä pidit lukemastasi?

Osallistu Viestin lukija-
tutkimukseen ja auta
meitä kehittämään lehteä!

Lyhyeen lukijatutkimukseen voit
vastata digitaalisesti osoitteessa
www.webropolsurveys.com/viesti.net

Kaikkien vastanneiden kesken arvotaan

- Apple iPad 32 GB Wifi
(arvo 419 €)
- Viisi tutkivan journalismin verk-
kolehti Long Playn vuositilausta
(arvo 55 € / tilaus)
- Viisi Diakonissalaitoksen
historiateosta (arvo 40 € / kpl)

HDL sivut

Uutiset > Henkilöt > Tapahtumat

Romanien asialla Suomessa ja muualla

Kosovon romanien asiaa ajetaan myös Diakonissalaitoksen opeilla. **Sivu 26**

Satavuotiaat sankarit

Helsingin kaupunginmuseo juhlistaa Suomen satavuotiasta itsenäisyyttä näyttelyllä Hakasalmen huvilassa. Näyttelyn keskipisteessä ovat seitsemän satavuotiaan helsinkiläisen elämäntarinat. Yksi heistä on Diakonissalaitoksen entinen johtajatar Gunnel Stenbäck, jonka elämä on vienyt Ahvenanmaalta Pyhtäälle ja sieltä Helsinkiin.

Sivu 28.

Testamentti kannattaa tehdä nyt

"Kyllä testamentti pitää tehdä silloin, kun asiaa miettii. Usein luullaan, että se on kauhean hankalaa, ja tavallaan keksitään esteitä sen tekemiselle", sanoo varatuomari Piia Jeremejeff.

Sivu 22.

Testamentilla voi säästää rahaa

Testamentin tekemiseen ja perintöoikeuteen liittyy monia harhaluuloja. Varatuomari Piia Jeremejeff oikaisee ne.

TEKSTI > KIIRA KOSKELA KUVITUS > IIRO TÖRMÄ

JOS VARATUOMARI PIIA JEREMEJEFFILTÄ KYSYTÄÄN, milloin testamentti kannattaa tehdä, vastaus on: nyt.

”Kyllä testamentti pitää tehdä silloin, kun asiaa miettii. Usein luullaan, että se on kauhean hankalaa, ja tavallaan keksitään esteitä sen tekemiselle”, hän sanoo.

Jeremejeff on pitkän linjan perhe- ja jäämistöoikeuteen erikoistunut lakimies, joka toimii tätä nykyä varainhoidon lakimiehenä Nooa-säästöpankissa. Uransa aikana hän on kuullut koko joukon ennakkoluuloja ja vääriä käsityksiä, joita testamenttiin ja sen tekemiseen liitetään.

Monille on epäselvää esimerkiksi se, keitä perilliset ovat. Rintaperillisten – eli lasten ja heidän jälkeläistensä – lakiosioikeutta ei testamentillakaan voi syrjäyttää kuin erittäin painavin, lainmukaisin perustein.

Lopusta omaisuudestaan voi kuitenkin määrätä vapaasti testamentilla. Jos lapsia on vaikkapa yksi, tämä saa perinnöstä lakiosana puolet, mikäli sitä vaatii. Loput voi testamentata vaikka kummilapselle, järjestölle tai naapurille, jolta on saanut elämänsä varrella apua.

Uusperheissä ja avoparien kesken testamentti nousee Jeremejeffin mukaan erityisen tärkeäksi. Avopuolisot saattavat asua saman katon alla vuosikymmeniä, mutta ilman testamenttia avopuoliso ei peri mitään toisen kuollessa.

”Ja uusperheissä puolison lapset voivat tulla yhtä tärkeiksi kuin omat ja heille halutaan siivu omaisuudesta.”

MYÖS EPÄTIETOISUUS TESTAMENTIN

hyödyistä voi olla syy siihen, että asiakirja jää tekemättä.

”Ajatellaan, että ei tarvita testamenttia, kun lapset kuitenkin perivät. Tähän esitän kysymyksen, kiinnostaisiko vero-

tuspuolen miettiminen. Oikein laaditulla testamentilla voidaan saada aikaan suuriakin perintöverotuksellisia hyötyjä”, Jeremejeff sanoo.

HALLINTAOIKEUDEN PIDÄTTÄMISELLÄ

voidaan vaikuttaa lapsille tulevan perintöveron määrään. Leskelle voidaan esimerkiksi pidättää hallintaoikeus koko omaisuuteen tai osaan siitä, jolloin lapsille tulevan perintöveron määrää voidaan pienentää.

Hallintaoikeus kuitenkin myös rajoittaa lasten omistusoikeutta, kun leskelle jää käyttö- ja hallintaoikeus. Lapset eivät voi vapaasti myydä vaikkapa asuntoa tai mökkiä, johon leskellä on hallintaoikeus.

”Tätä kaikki eivät tunnu tietävän”, Jeremejeff sanoo.

Mikäli omilla lapsilla ei ole tarvetta perinnölle, yksi hyvä tapa miettiä verosuunnittelua on hypätä yhden sukupolven yli lastenlapsiin. Tällöin perittävästä omaisuudesta maksetaan vero vain kerran.

”Yksi välivaihe jää tällöin ikään kuin pois.”

Kolmas verotukseen liittyvä asia ovat Jeremejeffin mukaan yleishyödylliset yhteisöt, jotka eivät maksa testamentin kautta saamastaan omaisuudesta perintöveroja.

Jeremejeff toimii lakiasiantunti-

jana Hyvä testamentti -kampanjassa, johon kuuluu lähes 30 yleishyödyllistä järjestöä. Mukana on myös Helsingin Diakonissalaitos.

Kampanja tarjoaa tietoa testamentin tekemisestä ja testamenttilahjoittamisesta. Ideana on Jeremejeffin mukaan herätellä ihmisiä siihen, että omaisuuttaan voi testamentata myös järjestöille, joiden toiminnan kokee tärkeäksi.

”Testamenttaaminen on pitkään ollut tabu. Haluamme herättää ihmiset miettimään, miten he toivovat omaisuutensa jaettavan – eikä vain järjestöille, vaan miten asiat perintöoikeudellisesti muutenkin menevät”, Jeremejeff kertoo kampanjasta.

JOS IHMISELLÄ EI OLE PERILLISIÄ EIKÄ HÄN OLE TEHNYT TESTAMENTTIA, omaisuus ohjautuu valtiolle. Viime vuonna kuolinpesiä jäi valtiolle 26,3 miljoonan euron arvosta. Vuonna 2015 summa oli peräti 38,8 miljoonaa euroa.

Suomessa testamenttilahjoitusten osuus yleishyödyllisten järjestöjen varainhankinnasta on noin viisi prosenttia. Jeremejeffin kokemuksen mukaan testamenttilahjoittaminen järjestöille on kuitenkin yleistynyt.

Ylipäänsä testamentin tekijöiden joukossa on myös aiempaa nuorempia ihmisiä. Laki lähtee siitä, että testamentin voivat tehdä täysi-ikäiset ihmiset, jotka ymmärtävät testamentin merkityksen. Silti testamentin voivat tehdä nuoremmatkin. Esimerkiksi viisitoistavuotias voi määrätä siitä omaisuudesta, jota hänellä on oikeus hallita itse.

”Nykyisin testamentti saatetaan tehdä vaikka ennen kuin lähdetään maailmanympärimatkalle.”

MYÖS HYVIN PIENEN OMAISUUDEN voi testamentata, eikä tunnearvoa pidä Jeremejeffin mielestä vähätellä. Kummilapselle koru voi olla merkittävä.

”Ei ole väliä, onko tilillä sata euroa vai onko miljonääri. Myös järjestöille pienikin summa voi olla hyvin tärkeä.”

Jokainen asiakas ilmoittaa Jeremejeffille oman tahtonsa, eikä testamenttavan omaisuuden määrä vaikuta siihen millään tavalla. Jokainen siis päättää viimeisestä tahdostaan itse. Asiantuntijana Jeremejeff voi asiakkaan pyynnöstä kertoa vaihtoehdoista ja verotuksellisista

TESTAMENTTI-LAHJOITUKSILLA TUETAAN DIAKONISSALAITOKSEN TOIMINTAA

Diakonissalaitos on saanut testamenttilahjoituksia työnsä alkuvuosisista alkaen. Hildi ja Juho Ennola lahjoittivat Heponiemen tilan maa-alueineen Diakonissalaitokselle vuonna 1912. Karjalohjalla sijaitseva Heponiemi on nykyisin retriittikeskus sekä kokous- ja juhlapaikka.

Diakonissa Hia Björkenheim (1867–1952) toimi laitoksen taloudenhoitajana 1896–1940. Hän perusti naisten keuhkotautiparantolan ja rahoitti luutuberkuloosilasten sairaalaa. Hänen testamenttamansa omaisuus käytettiin diakoniatyöhön.

Anna Mäkelä (1909–2000) vihitettiin diakonissaksi vuonna 1938. Hän työskenteli pääosin Diakonissalaitoksen sairaalassa. Mäkelä testamenttasi koko omaisuutensa Diakonissalaitoksen hyväksi.

Diakonissalaitokselle testamenttaaan nykyisin vuosittain isoja ja pieniä rahasummia, maa-alueita, asuntoja, metsää tai kokonaisia kuolinpesiä. Testamenttilahjoittajien avulla tuetaan vaikeimmassa asemassa olevia ihmisiä.

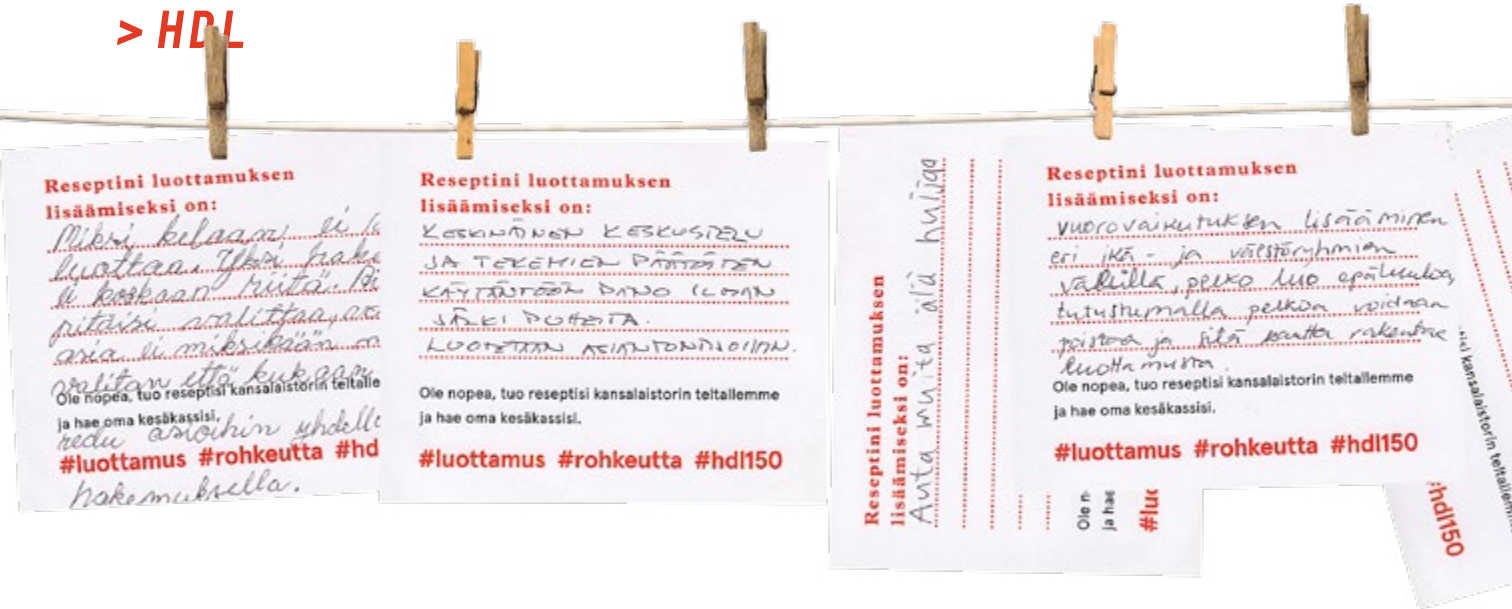
Halutessasi voit tilata Diakonissalaitoksen testamenttiesitteen tai kysyä lisää: hdl.fi/testamenttilahjoitus tai Annamaria Eteläpää, varainhankinnan suunnittelija, 050 599 9528 tai annamaria.etelapaa@hdl.fi

seikoista, ja muuten hän huolehtii siitä, että muutoseikat täyttyvät.

Yleinen harhaluulo tuntuu Jeremejeffin mielestä olevan, että testamentin teon jälkeen omaisuutta ei voisi käyttää.

”Siihen sanon, että kaasu pohjaan ja käyttämään omia rahavaroja vapaasti. Elämästä täytyy nauttia, ja kun asiakirjat ovat kunnossa, voi nauttia vielä enemmän. Testamenttia voi aina muuttaa. Testamenttia olisikin hyvä tarkastella aina, kun elämässä tapahtuu muutoksia, jotta se on ajan tasalla.”

Reseptejä luottamukseen

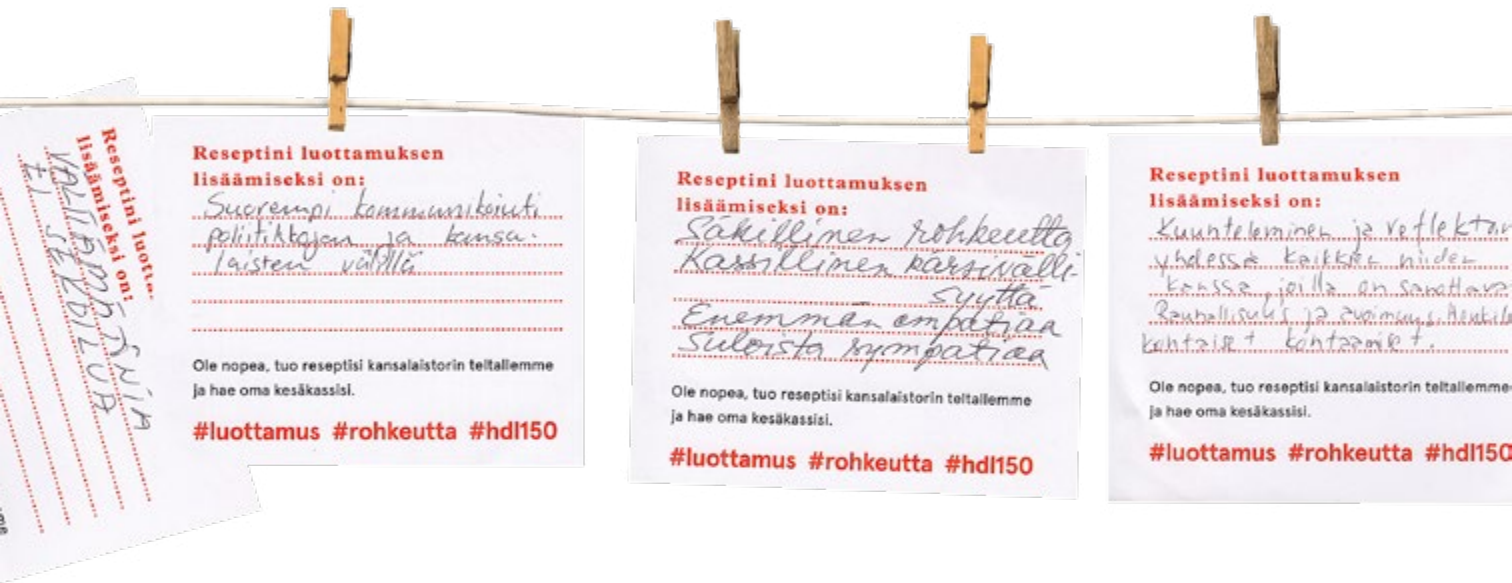
LUOTTAMUS ON AVAIN NIIN YKSILÖN KUIN YHTEISKUNTIEN HYVINVOINTIIN. MITEN SITÄ VOITAIISIIN LISÄTÄ?

HELSINGIN DIAKONISSALAITOS etsi kesällä SuomiAreenalla reseptejä, joilla voitaisiin parantaa yhteiskunnallista luottamusta. Nelisensataa kävijää jätti oman ehdotuksensa Diakonissalaitoksen teltalla, ja aihetta puitiin myös HDL:n ”yhteiskunnallisessa kokkikisassa”. Kolme joukkuetta loi omia reseptejään samasta aiheesta, pääkokkeina kansanedustaja **Antero Vartia** (vihr.), Ateneumin museojohtaja **Susanna Pettersson** sekä yhteisötyöntekijä **Suldaan Said Ahmed**. Yksi ehdotus oli ”aikuisten rippikoulu”, jossa vaikuttajat voisivat kohdata kansaa, kuunnella ja keskustella rauhassa. ”Ihmistä ei pitäisi nähdä vain osina, vaan hänet pitää nähdä kokonaisuutena”, Diakonissalaitoksen nuoria auttavassa Vamos-ryhmässä mukana oleva **Jere** kertoi oman kokkiryhmänsä keskusteluista. Jeren kanssa keskustelleet Susanna Pettersson ja Diakonissalaitoksen toimitusjohtaja **Olli Holmström** lupasivat, että kaikki ei jää puheeksi. He aikovat viedä opetusministerille esityksen, jossa kehoitetaan lisäämään väittely- ja dialogitaitojen koulutusta peruskoulun oppisisällöissä. Antero Vartia taas kertoi aloittavansa jo syksyllä eduskunnassa keskustelukoulutuksen. Jotkut luottamusresepteistä saattavat kuulostaa yksinkertaisilta, mutta kokkikisan ylituomarin, sosiaalieteen professori **Juho Saaren** mukaan Suomessa on niin syviä valuvi-koja, että niiden korjauksen pitää lähteä perusteista. ”Suomi on yksi parhaista maista, mutta pinnan alla kuplii, eikä se kuplinta tuoksu hyvälle”, Saari sanoi Porissa.

Teksti > Riku Siivonen
Kuvat > Martti Kainulainen

Diakonissalaitoksen perustaja Aurora Karamzin oli myös paikalla.

Yli 400 suomalaista jätti ehdotuksensa yhteiskunnallisen luottamuksen lisäämiseksi.

Kisa ohi! Ateneumin Susanna, HDL:n Suldaan sekä Vamoksen Anna, Jere ja Mafua.

Suomalaisten ehdotuksia

- > Katsoa silmiin ja tervehtiä
- > Kuunnellaan toisiamme ja yritetään ymmärtää
- > Kirkon näkyvämmällä ulostulolla
- > Poliitikkojen pitäisi puhua totta
- > Hymy
- > Pois poliitikot!
- > Paljon yhteisiä tilaisuuksia, tutustumista!
- > Lisää poliiseja
- > Puhutaan suoraan ja rehellisesti
- > Välittäminen
- > Pidän sen minkä lupaan (tyttö 7v)
- > Uskomisen toisiin ihmisiin
- > Tietoa ihmisten arjesta Suomen ulkopuolella
- > Mummo (lapsi 3v)
- > Puhutaan aina totta, jaetaan oikeaa tietoa
- > Pois hyväveli-verkostot
- > Solidaarisuus normiksi
- > On tavallista huolehtia tuntemattomasta
- > Koulutukseen ja tutkimukseen panostaminen
- > Otetaan kaikki ihmiset yksilöinä ja omina itsenään vastaan

**"Suomen pinnan
alla kuplii,
eikä se kuplinta
tuoksu hyvälle**

Isak Skenderi ja Vesa Batailli (vas.) työskentelevät Kosovon vähemmistöjä – romaneja, askaleja sekä egyptiläisiä – auttavassa VoRAE-järjestössä, jonka kanssa HDL tekee yhteistyötä. Suomen-vierailulla käytiin muun muassa Diakonissalaitoksen museossa.

Kosovon romanien puolesta

On pieni ihme, että romanien asiaa edistävän järjestön johtaja Isak Skenderi kävi yliopiansä koulua. Suuri ihme taas on se, että on myös valmistunut yliopistosta. Erikoista se on siksi, että hän on Kosovon romani. Nyt Skenderi käyttää koulutuksensa omien auttamiseen – Suomen ulkoministeriön ja Helsingin Diakonissalaitoksen tuella.

TEKSTI > RIKU SIIVONEN KUVAT > ANCA ENACHE JA MARKKU NISKANEN

THE VOICES OF ROMA, Ashkali & Egyptians -järjestöä johtava **Isak Skenderi** on poikkeuksellinen kosvolainen. Hän kuuluu romanivähemmistöön, mutta on käynyt yliopiston. Se on hurja määrä koulutusta siihen nähden, että vain 30 prosenttia romanilapsista ylipäänsä käy mitään koulua lapsena.

”Tuhatosen opiskelijan yliopistos-
sa minä olin ainut romani”, Skenderi
kuva.

”Ei se tietystikään ollut aina
helppoa.”

Hän opiskeli johtamista ja suunnitte-
li taloustieteen opintojensa jälkeen uraa
ulkomailla tai bisneksessä ylipäänsä. Toi-
sin kävi. Varttuessaan Skenderi alkoi ym-
märtää yhä laajemmin, kuinka heikoissa
oloissa Kosovon romanivähemmistö
elää. Ei kuumaa vettä, ei koulutusta, ei
puolestapuhujia.

Skenderi ymmärsi myös miksi hän

oli päässyt niin pitkälle. Hänellä oli ollut
oman yhteisön ja kotiseutujen ihmiset
tukenaan. Hänestä oltiin ylpeitä. Hän sai
kannustusta.

Siksi hän oli perustamassa vuonna
2002 VoRAE-järjestöä. Se on kasva-
nut keskikokoiseksi toimijaksi. Tavoite
on selkeä: parantaa romanien oloja ja
asemaa.

”Ihmisillä on tietty määrä lahjoja.
Toisia ei edes kannusteta käyttämään

Hedelmä- ja vihannestorilla Gracanicassa. Alueella asuu syrjäytettyjä vähemmistöjä – YK:n mukaan romanit ja aškalit ovat koko Euroopan syrjityimpiä ja heikoimmassa asemassa olevia vähemmistöjä.

Bora Shpuza Kasapolli esittelee yhteisöjä voimauttavaan CABLE-menetelmään kuuluvaa sukupolvityöskentelyä. Hänen sukupolvikokemuksensa liittyy Jugoslavian hajoamisottiin.

niitä. Sitä minä yritän muuttaa nykyisessä työssäni: että useampi romaninuori saisi edes kannustusta”, Skenderi sanoo.

Muutos tapahtuu paitsi yksilötason asenteihin vaikuttamalla, myös instituutiонаalisilla rakenteilla.

ENSIN PITÄÄ KUITENKIN korjata perusasiat – ihmisten kodit. Se on järjestön työtä konkreettisimmillaan: romaneille rakennetaan asuntoihin kattoja ja kuumavesijärjestelmiä. Toisen kivijalan taas muodostavat 90 koulutuskeskusta eri puolilla Kosovoa. Niissä annetaan tietoa opiskelumahdollisuuksista ja erilaisista vaatimuksista niihin. Keskukset tarjoavat ammatillista koulutusta työmarkkinoiden tarpeiden ja nuorten toiveiden välimaastosta. *Eteenpäin elämässä* -hankkeessa keskitytään nuorten valmennuksiin, joissa heitä ohjataan aktiiviseen kansalaisuuteen ja työmarkkinoille. Niissä käytetään Diakonissalaitoksella kehitettyä Kaapeli-menetelmää.

”Emme halua valittaa romanien puolesta, vaan saada heidät itse ajamaan asiaansa.”

”Haluamme, että romanit ryhtyvät itse ajamaan omaa asiaansa. Emme halua valittaa heidän puolestaan.”

Toisena tavoitteena on rakentaa niin hyviä toimintamalleja, että instituutiонаaliset isommat toimijat nappaisivat ne käyttöönsä. Sitä kautta saataisiin vipuvoimaa muutokselle.

DIAKONISSALAITOKSEN asiantuntija **Anca Enache** oli kesäkuussa Kosovossa. CABLE-menetelmän avulla ”koulutettiin kouluttajia”.

”Pyrimme voimaannuttamaan yhteisöt miettimään, mitkä asiat vaativat kehittämistä ja miten tuloksiin päästä”, Enache selittää.

”Nuorilla se voi olla aluksi jotain hyvinkin konkreettista ja pientä, kuten riittämättömät kokoontumistilat nuorille tai laste leikkipaikkojen puute.”

Isak Skenderi tietää Kosovon romanien ongelmien haasteet, mutta ei ole toivoton.

”Viime vuosien aikana olemme jo nähneet, että meidän ja muiden järjestöjen työ vaikuttaa. Yhä enemmän romanilapsia on koulussa, terveysongelmia on vähemmän ja työllistymismahdollisuuksia enemmän.”

Eteenpäin elämässä -hankkeen vuosina 2017-2018 rahoittaa Ulkoministeriö ja sen toteuttavat Helsingin Diakonissalaitos ja Voice of Roma, Ashkali and Egyptians (VoRAE).

Gunnel ja muut satavuotiaat

Kaupunginmuseon näyttely antaa äänen itsenäisyyden mittaisille elämänpoluille.

HELSINGIN KAUPUNGINMUSEO juhlistaa lokakuusta alkaen Suomen satavuotiaista itsenäisyyttä näyttelyllä, jonka keskipisteessä on seitsemän satavuotiaan helsinkiläisen elämäntarinat. *Sata ja rapiat* -näyttely avaa intiimejäkin näkökulmia itsenäisyyden ajan yhteiskunnallisiin muutoksiin ja pääkaupungin elämään.

Valokuvataiteilija Vesa Tyni on koostanut näyttelyn osallistujista muotokuva-kollaasit. Niiden rinnalla on esillä historiallista kuva-aineistoa sekä satavuotiaiden omista albumeista että kaupunginmuseon laajasta kuvakokoelmasta. Näyttely antaa äänen niille, joilla on takanaan itsenäisyyden mittainen elämäntaival.

YKSI NÄYTTELYN SEITSEMÄSTÄ osallistujasta on Helsingin Diakonissalaitoksen entinen johtajatar **Gunnel Stenbäck**. Useimpien muiden osallistujien tavoin hänkään ei ole alun perin kotoisin Helsingistä. Stenbäck syntyi Ahvenan-

maalla pappisperheeseen vuonna 1914. Helsinkiin hän saapui 20-vuotiaana vuonna 1934 aloittaessaan opinnot Diakonissalaitoksella.

”Vuonna 1933 tulin ylioppilaaksi Kotkan Svenska Samskolanista. Diakonissalaitos ei kuitenkaan ottanut vielä 19-vuotiaista, vaan minun piti odottaa vuosi”, Stenbäck kertoo näyttelyä varten tehdyssä taustahaastattelussa.

Stenbäck on aina aikana matkustanut paljon ja tutustunut hoito- ja kehitysvammatyöhön eri maissa.

”Olin käynyt 50 maassa jo ennen vuotta 1950, sekä turisti- että opintomatkoilla. Olen käynyt kaikissa maanosissa, mutta en Japanissa.”

STENBÄCKIN MUISTELOISTA kuvastuu harras omistautuminen hoitotyölle. Rahasta puhumista pidettiin laitoksella maailmallisena.

”Saimme kuitenkin 20 markkaa joka

kolmas kuukausi. Kerran puhdistin ruiskuja keittämällä ja yksi niistä meni rikki. Jouduin lainaamaan veljeltäni 20 markkaa, jotta sain ostetuksi tilalle uuden.”

Stenbäckin yhteys Ahvenanmaahan ei ole täysin kadonnut.

”Sodan jälkeen keksimme ahvenanmaalaisen kurssitoverini kanssa vuokrata sikäläisen rukoushuoneen helsinkiläisten lasten kesäleiripaikaksi. Ihastuin seutuun niin, että teetin sinne kesämökin.”

Stenbäck valmistui sairaanhoitajaksi 1938 ja toimi pitkään Sörnäisten ruotsinkielisen seurakunnan diakonissana. Myöhemmin ura vei Rinnekodin ylihoitajaksi, Diakoniaopiston rehtoriksi ja laitoksen johtajattareksi vuoteen 1977 asti.

SUOMESSA ON SATA VUOTTA täyttäneitä reilu 800, joista naisia on noin 650 ja miehiä 150.

Teksti Jussi Förbom

Kuva Tuomas Myrén

Valokuvataiteilija Vesa Tyni kuvaa Gunnel Stenbäckkiä Diakonissalaitoksen kirkossa. Mukana johtava diakonissa Karin Strandberg.

Sirpa Riuttala, Koiton Laulu, HOS Big Band

TÄSSÄ MENEEE RAJA

-laulu unelmien huomisesta

Diakonissalaitos etsii rajoja teatterin avulla

MILLOIN SINUN RAJOJASI on ylitetty? Mitä sitten tapahtui? Diakonissalaitoksen yhteisöllinen teatteriprosessi pohtii valtaa ja sen rajoja. Koko Alppikadun kortteli erilaisine ihmiseen on mukana tuotannossa, ja kortteli on elokuun lopussa myös esityspaikka. Esitys valittiin osaksi Opetus- ja kulttuuriministeriön strategista kokeilua, jossa tutkitaan kulttuurin ja taiteen vaikutuksia hyvinvointiin.

Tässä menee raja – laulu unelmien huomisesta on esitys, jonka tekee koko yhteisö yhdessä ulkopuolisten toimijoiden kanssa. Elokuussa vain kaksi kertaa esitettävä esitys kysyy, kuka määrittelee paikkamme? Kenellä on oikeus puhua ja ketä kuunnellaan? Miksi on niin pelottavaa ottaa ohjat käsiinsä ja sanoa: Tässä menee raja!

Tässä menee raja – laulu unelmien huomisesta juhlistaa Helsingin Diakonissalaitoksen 150-vuotista taivalta heikoimman puolustajana. Diakonissalaitoksella

pidettyjen työpajojen, keskustelujen ja kirjoitustehtävien kautta ohjaaja **Sirpa Riuttala** on etsinyt niin työntekijöiden kuin asiakkaiden tuntoja ja näkökulmia.

”Laitoksen asiakkaat – yhteiskunnan notkelmiin pudonneet – kokevat rajoja maailmaan ja siellä toimimiseen ihan perustilanteissa, miten heitä katsotaan ja kohdellaan kaupassa ja baarissa. Toisaalta Alppikadun korttelikin sisältää suljettuja ovia: joku arvioi joka päivä korvaushoidon asiakkaalle, voitko sä saada lääkkeen. Samaan aikaan työntekijöiden tekemä rajaaminen on sitä samaa rajamista, jota olisi ollut asiakkaiden kannalta hyvä olla jo lapsena”, Riuttala kuvaa.

Samaa mieltä on myös kulttuurin ja liikunnan tuottaja **Anssi Pirttineva** Helsingin Diakonissalaitokselta.

”Henkilökohtaiset ja yhteiskunnalliset rajat ovat näkyvissä kaikkialla. Rajojen vetäminen on myös Helsingin Diakonissalaitoksen hoidollisen kulttuurin tärkeimpiä perustoja. Rajojen

asettaminen ja jatkuva uudelleenmäärittely kuuluvat toimivaan yhteisöön, eikä se ole koskaan helppoa. Yhteisön tekemä teatteri auttaa organisaation sisäisen ymmärryksen lisäämisessä sekä avaa ulkopuolisille näkökulmia HDL:n toimintaan ja kulttuureihin”, Anssi Pirttineva sanoo.

ITSE ESITYKSESSÄ yleisö saa kulkea vaikuttavan taiteellisen ja yhteiskunnallisen matkan, joka avaa uusia näkökulmia HDL:n toimintakulttuureihin sekä Diakonissalaitoksen korttelin eri tasoja, kulttuureja ja sen kiehtovaa historiaa.

Esityksen oteuttavat Helsingin Diakonissalaitoksen asiakkaat ja työntekijät yhdessä Koiton laulun, HOS Big Bandin ja vapaaehtoisten kanssa.

Riku Siivonen

Liput 10€, varaukset puh.nro 050-578 1252.
Esitykset ke 30.8 klo 13 ja 18. Alppikatu
2, 00530 Helsinki Kesto 1h. Esitys
ulkotiloissa.

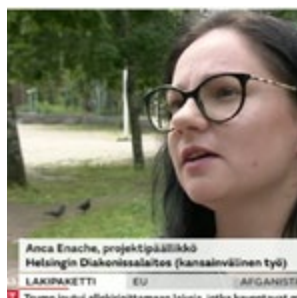
> HDL mediassa

Epätasa-arvoa palveluissa

"PÄIHEIDENKÄYTTÄJÄT eivät saa samanlaista palvelua terveydenhuollossa ja mielen-terveyspalveluissa kuin muut ihmiset. Jos on päihdeidenkäyttäjät, on hirvittävän vaikea saada psykiatrista hoitoa, ennen kuin on ollut ihan selvänä jonkin puoli vuotta."

Helsingin Diakonissalaitoksen Hoiva Oy:n päihdepalveluyksikön Mäkelänkadun vastaava ohjaaja Anu Kivistö Iltalehdessä 12.8. 2017.

Edes peseytyä ei voi rauhassa

"EU-ROMANIT kokevat syrjintää julkisissa tiloissa. On tärkeää, että on tila jossa saa hoitaa perustarpeitaan, käydä suihkussa ja pestä pyykkiä."

Helsingin Diakonissalaitoksen kansainvälisen työn projektipäällikkö Anca Enache MTV3:n uutisissa 2.8. 2017.

Simppeli keino voi toimia

"EHDOTUKSET [luottamuksen parantamiseksi] kuulostavat yksinkertaisilta, mutta sosi-aalitiiteen professori **Juho Saaren** mukaan Suomessa on niin syviä valuvikoja, että niiden korjauksen pitää lähteä perusteista.

'Olemme edelleen yksi parhaista maista, mutta kuplinta ei tuoksu hyvälle. Siksi on tärkeää etsiä ratkaisuja, joilla luottamusta voidaan lisätä', Saari tiivistää."

Yleisradio 14.7. 2017'

Se pieni suuri ero

"LASTENSUOJELUSSA kohdatut tilanteet ovat usein ikäviä, mutta siinä on se ero, että valtaosa vanhemmista ei laiminlyö lapsiaan tahallaan. Kidutus sen sijaan on tahallaan tehtyä ihmisen julmuutta ja pahuutta."

Helsingin Diakonissalaitoksen kidutettujen kuntoutuskeskuksen yksikön johtaja Jaana Pajunen Kikkokäupungissa 10.8. 2017

> In memoriam

Diakonissan Maj-Len Onditi f. Åbonde f. 25.8.1943 d. 28.5.2017

Syster Maj-Len kom som elev till Diakonissanstalten 1962, upptogs till provsyster 1963 och vigdes till diakonissa 1966. Efter

avslutade studier tjänade syster Maj-Len en tid i Närpes församling. Kallelsten till missionsarbete förde henne via språkstudier i England till arbetet som Svenska Lutherska Evangelieföreningens missionär vid Atemo missionssstation i Kenya. Efter arbetsåren i Kenya tjänade syster Maj-Len

som diakonissa i Matteus församling i Helsingfors och senare i Pörtom-Övermark församling fram till sin pensionering.

Vid diakonissvigningen fick syster Maj-Len bibelordet:

"Tacka Herren, ty han är god, ty hans nåd varar evinnerligen."

Ps. 136:1.

Karin Strandberg

Johtava diakonissa
Ledande diakonissa

Uusi luottamus

VOINKO LUOTTAA SIIHEN, että se mitä sanot, on totta? Voinko luottaa siihen, että teet sen, mitä olet luvannut? Oletko luottamuksen arvoinen? Diakonissalaitoksen edustajat korostivat luottamuksen merkitystä kesän Suomi-areenassa Porissa. Siellä kysyttiin, voimmeko olla vahvistamassa luottamusta yhteiskunnassamme.

Työntekijöiden, luottamushenkilöiden ja asiakkaiden ansiokkaasti esittämien ajatusten sisältö oli seuraava: ihmisten luottamuksen nauttiminen edellyttää, että meillä on ajanmukaista ammatillista osaamista, mutta myös, että pysymme totuudessa ja olemme rehellisiä ja että olemme hyväntahtoisia toisia kohtaan.

Kaikki hyvin toimiva inhimillinen vuorovaikutus rakentuu loppujen lopuksi uskolle ja luottamukselle. Pienen lapsen ensimmäisestä katsekontaktista läheisiinsä, vanhuksen katseeseen siihen hoitajaan, jonka huolenpidosta ja osaamisesta hän on riippuvainen – molempien katseeseen on rakennettuna kysymys: Välitätkö minusta? Voinko luottaa sinuun?

LAAJEMASSA MITTAKAAVASSA on tärkeää, että voimme luottaa toimiviin rakenteisiin ja niihin ihmisiin, joilla on poliittista valtaa tehdä elämäämme ja hyvinvointiimme vaikuttavia päätöksiä. Professori **Juho Saari** kutsuu tätä luottamuksen vertikaaliseksi ulottuvuudeksi, luottamukseksi ylhäältä alas. Tämän lisäksi tarvitsemme hänen mukaansa luottamusta myös horisontaalisella tasolla, ihmisten välillä, läheisyyksissä ja työpaikoillamme. Kehittelen tätä kuvaa eteenpäin.

Vertikaalisen ja horisontaalisen linjan kohtauspaikkaan muodostuu risti. Vertikaalinen, ylhäältä alas, ja horisontaalinen, ihmisten välinen.

Symbolina risti edustaa todellisuutta, joka antaa meille vielä yhden ulottuvuuden: risti kertoo, että on olemassa joku, joka kerta kerran jälkeen antaa meille uutta luottamusta. Anteeksi-anto, sovitus, uudistettu luottamus – kaikki nämä sanat – ovat diakoniakentän ydinsanoja.

Diakonissalaitoksen 150-vuotista historiaa on kantanut – ja kantaa yhä – usko ja luottamus siihen, että myös Jumala itse antaa meille jokaiselle uuden luottamuksen. Erityisesti epävarmuuden ja vaikeiden haasteiden aikana saamme nostaa katseemme niihin sanoihin, jotka on kirjoitettu Diakonissalaitoksen sisääntuloaulan kattoon: ”Sinun turvasi on ikiaikojen Jumala, sinua kantavat ikuiset käsivarret.” (5. Moos. 33: 27)

Jumala antaa meille uuden luottamuksen.

Förnyat förtroende

KAN JAG LITA PÅ ATT det du säger är sant? Kan jag lita på att du gör det du lovat? Är du förtroende värd? Diakonissanstaltens representanter fokuserade på förtroendets betydelse vid sommarens Suomi-arena i Björneborg. Man ställde frågan: hur kan vi vara med och förstärka förtroende i vårt samhälle?

Kontentan av de tankar som förtjänsfullt framfördes av anställda, förtroendevalda och klienter är följande: För att vi skall få åtnjuta människors förtroende, förutsätts att vi har ett relevant professionellt kunnande, men också att vi står för sanning och ärlighet, och en vilja till det goda för den andra.

All väl fungerande mänsklig kommunikation bygger sist och slutligen på tillit och förtroende. Från det lilla barnets första ögonkontakt med dess närmaste – till åldringens blick på den vårdare, vars omsorg och kunnande hen är beroende av – i bådas blick finns en inbyggd fråga: bryr du dig om, kan jag lita på dig?

IETT VIDARE PERSPEKTIV är det viktigt att vi kan lita på fungerande strukturer och på de människor som har politisk makt att fatta beslut som påverkar våra liv och vårt välbefinnande. Professor **Juho Saari** kallar detta perspektiv för förtroendets vertikala dimension. Ett förtroende uppifrån och ner. Förutom detta, menar han, behöver vi också förtroende på det horisontala planet, människa och människa emellan, i de nära relationerna och på våra arbetsplatser. Jag tar mig friheten att vidareutveckla denna bild.

Där det vertikala och horisontala linjerna möts bildas ett kors. Vertikalt, uppifrån och ner – och horisontalt – människa och människa emellan.

Korset som symbol, står för den verklighet som ger oss en dimension till: korset berättar om, att det finns någon, som gång på gång ger oss ett förnyat förtroende. Förlåtelse, återupprättelse, förnyat förtroende – alla dessa ord – är kärnord på diakonins fält.

Diakonissanstaltens 150-åriga historia har burits – och bärs alltjämt – av tillit och förtröstan på, att också Gud själv ger var och en av oss, ett förnyat förtroende. I synnerhet i tider av osäkerhet och svåra utmaningar kan vi lyfta blicken till de ord som står skrivna i den runda inkomstaulans tak i Diakonissanstaltens huvudbyggnad:

”En tillflykt är han, urtidens Gud, och här nere råder hans eviga armar.” 5 Mos. 33:27.

Guds ger oss alla ett förnyat förtroende.

Korttelijuhla!

24.8.2017

Tule kanssamme juhlimaan!

Helsingin Diakonissalaitos viettää 150. juhluvuottaan. Juhlavuoden päätapahtumamme on Alppikadulla vietettävä Korttelijuhla **24.8. klo 11–17**. Juhlassa pihallemme levittäytyy iloisesti koko se kirjo ja kaikki ne värit, joita toiminnastamme löytyy. Erityisesti meitä ilahduttaa monipuolinen taide- ja kulttuuritoiminta. Tilaisuus on avoin kaikille.

Ohjelmassa muun muassa

- konttilavalla esiintyvät Alppikadun omat bändit sekä **Atomirotta** ja **Reino Nordin**
- dialogia rakkaudesta ja rohkeudesta
- perinnekäsitöitä yhdessä romaninaisten kanssa
- yhteislaulua kesäpihalla
- ruokaa ja juomaa korttelikeittiössä

Tarkemmat tiedot **HDL.FI**

Rohkeutta välittää.

**HELSINGIN
DIAKONISSALAITOS**

**DIAKONISSALAITOKSEN
HOIVA**

YHTEISTYÖSSÄ:

RINNEKOTI

SUOMEN
DIAKONIA
OPISTO

[Terveystalo](#)

I&T

